

GNiT 30 qN 1998 >.M

IPZB twμxC MKR bT y qRB

yØÁ%L êÄ äÄtR y1997 bj T >mT xuR mGIÄ

ytkb,, yPZB twμxC MKR bT xfgiE>ª

ytkb,, M/xfgiE>ªÄ

ytkb%Chü yPZB twμxC MKR bT xÆST!

Kbi%TÄ Kbi%N!

1. yØÁ%L êÄ äÄtR m/bT bxpØÄt¶ Pg-mNGoT xNqA 101/2 XÄ mo ¶Ä bT¶ XNdGÄ I ¥ì M bwEW xêJ qL_R 68/1989 xNqA 8 bN; iS xNqA 1 XÄ 2 btdnggW m_c rT y1997 bj T >mT ¶±Rt¶ ÄqRÆL""
2. XNd_ -wqW mo ¶Ä bT¶ y_ ÄkÄWÄcW äÄtèC yí YÄNSÄ ÞUéhT# yKêª XÄ Lt äÄt ÄcW"" äÄt¶ y_ ml k-cW KFI ÆC Lt Lt yØÁ%L mNGoT mo ¶Ä bTèCÄ DRJ èC# I KLI ÆC yts« yDUFÄ Lt D-¥ f"yB ÄcW""
3. yL† Lt äÄtèC ZRZR W« T IMKR bT¶ yqrbW %úCWn CI W bt« Äq,, 7 _%æC sþçN# kXÄNÄNÇ hüT QJ I xSfÉ_ W KFL ¥ITM I «QSY_ , nþSTR A/bT XNÄtdRS tdRÜL""
4. mo ¶Ä bT¶ ÄI bT yÄI ÑÄ X_rT MKNÄT xB²@cü bWu XRÄ-Ä BDR y_ µyÇ Béj KèCÄ BéG%äC XNÄþhüM ymNGoT yL¥T DRJ èC äÄt bmNGo -êf yf"yB MRm%o xgLGI ÆT ÷R± Ê>N XÄ yÑÄ fÝD btsÈcW yGL äÄt DRJ èC XNÄtdmrm,, ÄdrUL""
5. bzþH ¶±RT WS_ y_ qRbüT yØÁ%L êÄW äÄtR y1997 yÄt KNWñC# êÄ êÄ G?èC# bÄt o%o fdt ÄU« Ñ CGéC# ym/bT¶ y1998 ÄI üT z« ? w%T KNWñC# ystþL sRvþS ¥ññÄ PéG%M tì ¥êf IW_ (Institutional transformation) I ¥MÈT ytkÄwnü tGÆ%TN XÄ ymo ¶Ä bT¶ x« ÝSY yo%o Yø- YçÄL""
6. btly _%Z bqrbüT ¶±RèCM çn# bzþH mGIÄ WS_ yts« ü xStÄyèCÄ ymdMd_ Ä hüC ytwsnü yØÁ%L mNGoT mo ¶Ä bTèC# I KLL mNGo -T yts« ü yDUFÄ Lt D-¥ fúBN äÄt b¥DrG sþçN# yÄt ¶±R-CN I XÄNÄNÇ äÄt td%gþÄ töÈÈ¶

mo  bT t XNdtf"m Xytšk mLS ys«i yT td%gþ
mo  bCN mLS xStyT gzb bmçni ymr©cl
txnnT xGBnT bhil iM wgN tqYnT XNI W YmL"

7. It mrT yçniT yxTxe mNGoT BT dr©c#
T td%gþ m/bC qrcW yB m²GBT X sni C#
XNhM yB mGI C B%C sçni# tM ytkwnW
bxB²¾W ytlmdWN yxLæ xLæ wYM yN T SLT
bmktL# XNhM XNd t xSfgnT xGBnT Ni bNi
T bDrG nW"

y1997 bj T > mT : QD KNWN

8. m/bt EI W WsiN DRJ  ysl «n yswi `YL xQM b1997 bj T
> mT bmdb¾ y YNL T 159 i CN T IDrG xQi 156
mdb¾ hil T Lt CN xkWL" YHM k: QÇ 99.4%
XNdtkwn L" YH xf{M k1996 UR sn{R b16% : DgT
mi KL" kHM I bgNzB xn LT , /R y zUj W
y%L mNGoT y1995 bj T > mT yt«I fND g w
BT tkWL" bT > mt yqdW bt«qsW mLK
Ikwn yi W ym/bt tC bxps ysvL sRvS 
PG%M WC Y GN²b bLbT yo% tn>nT bmf« nW"
YhiN XN yT td%gþ m/bC B xZ IT Mcl mçni
kFt¾ yT gz bmWsÇ bRkT i ymNGoT m/bC yT
> NN bbl « dG xLti M"
9. kF BI yt«qsiT i C T ytkwnW b%L mNGoT
m/bC B YçN# IKLL mNGoT y%L mNGoT bs« W
DUF Lt D Y u MR nW"
10. bmNGoT ytqr PG%C Pj KC ytmdbcWN bj T
bxGbi o% Y cWN ymcWN > GB bBT
SknT mwcWN IrUg m/bt yKn (Performance) T
kWL" bH mrT bxdU mkkL ZG nT  >N (xmZ)#
bk%Y bC xStdR x Ns X bm bC xS fR xd%j T
x YzT# XNhM bW xQRi T# drQ i xStdR
yx (Environmental) T tkWL"

11. b1997 bj T > mT ytfqdW bj T ldmwZÅ xbl BR 5,727,100.00#
 lo%o ¥Sk© BR 2,880,397.13 bDM,, BR 8,607,497.13 nbR"" kzh
 WS_ o%o §Y yei W BR 6,972,956.01 wYM kbj tñ 81% nbR""
 µLt¿%obT bj T WS_ kFt¾W ldmwZ ytmdbW spçN#
 btfdqW ym/b=tl mēQR ydmwZ Sk=L m¿rT Bqñ Æi Ñ ÆāCN
 xwÄDé mQ«R S§LtØi XÅ nÆR ¿%t¾WM km/b=tl Wu Æi ñ
 mNGo -êĀ mNGo -êĕ ĀLçñi DRJ èC y, kfi W ydmwZ m«N
 XyúbW km/b=tl bgp¾W ylqqWN ysw `YL tm§> dmwZNM
 Y= M%oL""

ym/b=tl y1998 bj T > mT y9 w%oT : QD xfÚ™M

12. m/b=CN b1998 bj T > mT bmdb¾ åĀpT 187 £yī CN åĀpT
 l¥kĀwN xQi Æi ūT 9 w%oT bmdb¾ åĀpT y102 £yī C åĀpT
 sp«ĀqQ 66 åĀpèC bmkĀwN §Y Yg¾L"" YHM bx«Ý§Y
 yt«ĀqqñĀ bmkĀwN §Y Āi ūT 108 åĀpèC spçñi# bKēnå åĀpT
 dgä 8 åĀpèCN bydr©W l¥kĀwN -Qi 3 åĀpèC yt«Āqqñ
 spçN# 4 bJMR §Y Yg¾l i"" yz«ŷ w%oT xfÉ{M k: QÇ UR spñÉ{R
 ZQ Āi bñmSLM xfÚ[ñ b>mtñ ¾¾ xU¥> §Y Bzi åĀpèC
 Si , «Āqqñ yzmnñi : QD XNd, à§ Y«bÝL""

13. l bj T > mtñ ytfqdW bj T ldmwZÅ xbl BR 5,749,586.40#
 lo%o ¥Sk© BR 2,712,161.28 bDM,, BR 8,461,747.68 nW"" kzh
 WS_ Æi ūT z«ŷ w%oT o%o §Y yei W BR 5,248,372.83 wYM 62%
 spçN# ĀLt¿%obT BR 3,213,374.85 wYM 38% ç•L"" yzñHM
 xfÉ{M yāĀpT yo%o Edtñ tktIØ XNd, ŷŷL Y-wÝL""

yí YĀNSĀ puēñT åĀpT

14. bí YĀNSĀ puēñT åĀpT fdT WS_ y-†T DKmèC bRµ-
 bñçñiM# êĀ êĀācl XNd, ktIW qRbèL"" yāĀpT Gŷècl
 ytm¿rtñ b1997 bj T > mT bØĀ%oL mNGoT XÅ bKLL
 mNGo -T XNdQdM tktşcW åĀpT ktdrgñ 65 XÅ 91 éui C §Y
 nW""

15. bbj T > mtñ åĀpT ktdrgñ yØĀ%oL m/b=èC 52# yKLL m/b=èC 83
 bDM,, 135 éui C lþ«qsñ k, Clñ _qñ giDI èC wYM SHtèC

bStqR bx« ÝŞY sp-Y x_Ubþ çnW bmgß-cW nqØ- ĀI bT xStĀyT (Qualified Opinion)# 10 yØÁ%L m/bèC XNĀþhūM 4 yKLL m/bèC bDM,, 14 £"iC -š ĀI CGR ĀI ĆcW bmçñi tqÆYnT y, ĀúÈ xStĀyT (Adverse Opinion) ytsÈcW spçN# bt= ¥ŕM 3 yØÁ%LĀ 4 yKLL m/bèC bDM,, 7 £"iC šY dGä xĪM l mWsD XNd¥YÒL y, gLA xStĀyT (disclaimer of opinion) yts« ĆcW ĀcW"" yfúí cN ZRZR bxÆŕ 1-6 mmLkT YÒSL""

bØÁ%L mNGoT yL† L† m/bèC fúB

áĀþT êĀ êĀ GžèC

16. bmçrtĪ m/bè-CN b, ĀµĀcW áĀþèC bRµ- yf"ŕB xĀĀZ GDFèC XĀ yWS_ qĪ__R DKmèC XNĀþhūM xfÚ""¥cW kdNBĀ mmŕĪĀ Wu yçñi hūnè-āC y, ĀU_Ń bþçNM# bzhH zgÆ ytpttĪ l MKR b=Ī ŕĪ±RT l þdrgū y, gĀcW xNµ'R xNµ'R GžèC ĀcW"" XnzþH GžèC b1997 bj T >mT áĀþ-CN y-† bþçNM# GžècĪ bxl ūT ŕĪ±RèÒCN dUGmN b¥QrB XRM© XNĀþwsDĀ XNĀþstµkl ū BĀúSBM bxSfÉ, xµšT x_Ubþ XRM© Āl mwsÇ MKNĀT Xyq« l ū ym« ū CGéC mçĀcWN mgNzB YgÆL""

bØÁ%LĀ bKLL mNGo -T m/bèC fúB áĀþT btmlkt#

y_Ē gNzB giDIT

17. bmdb¾ áĀþT yØÁ%L mNGoT m/bèC ktkĀwniĪ XĀ fúĀcWN bxGÆbi kmzgbi m/bèC WS_ b13 yØÁ%L m/bèC BR 43,867.54# giDIT tgžāL""

kšY ytmiktW y_Ē gNzB giDIT xnS BI ō l þ-Y yŌI W bxĀþsi yfúB xĀĀZ mmŕĪĀ ytŕŕi y_Ē gNzB qĪ__R SR>T tGÆ%èĒ ¥DrG bmj m,, gNzB Ā. āC y, ĀNqúQsiT pftµ> bmçñi bzhH rgD Y-Y ynbrW giDIT Xyqns kmMĒtM l š bRµ- mo ŕĪĀ bèC fúĀcWN bTKKL SI ¥YziĀ y_Ē gNzB kwà qŕĪcWN bwQtĪ xm²ZnWĀ xS-RqW SI ¥Ygßi nW""

bl šM bkiL bKLI ōC yDgŵ¥ bj T fúB áĀþT šY TkürT ytdrgW _Ē gNzB b¥m²zn úYçN bPUèhT XĀ bbj T xfÉ{M TKKI ¾nT šY XNĀþhūM bWS_ qĪ__R oR>T šY bmçñi nW""

y_É gNzB ÉúB áÄpT ¥DrG yKLIÛCN yWS_ gbj hüü ¥É%TN
y_ «YOÂ YHM kts«N oLÈN Wà SI_ çN nW'''

18. kzh bÖT tdUGä XNdtgl™W y_É gNzB güDI T MKNÄèC bRµ-
bjçniM éÄW bBzi xSfÉ_ m/bèC ÄI W yWS_ ql_R oR>T
«Nµ%o xl mçN# btIYM bmNGoT gbj drsÿ §Y ÄI W ql_RÄ
KTTL dµ¥ mçN# yÄNKÄ y''_N kwÄ q¶ bygizW xl ¥S-rQ#
tgbj yo%o KFFL xl mñR# bmm¶Ä XNÄpçm_ ktfqdW b§Y
bµZÄ WS_ ¥Sqm_# b:ltÛ ytsbsbW gNzB bþzGY bnU-W ÄNK
gbj xl mçN# y_É gNzB XNQSÝsª bwQtÛ töÈ_é y_ ÄrUG_Ä
¶±RT y_ ÄqRB yWS_ áÄpT xGLGIÛT bBzi m/bèC xl m«ÄKR
bMúl ¶T Iþ« qsi YC§I ir'''

WZF ysnD f''B

19. b_ ¶STÉC MKR bªT yÍ YÄNS xStÄdR dNB ql_R 17/1989 xNqA
38 XSk 40 btdnggW mçrT ysnD ÉúB bwQtÛ mw%oç spÈ%
b27 yÖÁ%L m/bèC BR 13.9 , IþxN# b18 yKLL mNGo-T
m/bèC 68.2 , IþxN bDM,, 82.1 , IþxN WZF ysnD f''B
tgÿaL''' kzh WS_ yxÍ R gNzBÄ xp÷ñ_ L¥T bþé BR 52
, IþxN# yNdR tñpvrStË BR 7.1 , IþxN# ysi¥Iª ±IþS ÷_ >N BR
4 , IþxN# ydbiB GBRÄ MRMR 3.7 , IþxN# ydbiB mSñ L¥T
BR 2.5 , IþxN ÷§ BI W y_ -t ÄcW'''
20. YH WZF ysnD f''B k1996 bj T >mT knbrW BR 99 , IþxN UR
spñÉ{R yqns mSIÛ bþ-YM bxÄpsü yÉúB xÄÄZ oR>T (Modified
cash basis) mçrT Iþ-Y y_ gÆWN ÄHL xLt¶¶I M''' bm/bèC
yo%o ¥Sk© §Y tI:ñ b¥údR yo%o XNQSÝsª y_ ÄÄKM kmçniM
b§Y IMZb%Ä BKñT bR y_ kFT bmçni bdNbi §Y btdnggW
mçrT XÄ YHNni I¥Sf™M ygNzBÄ xp÷ñ_ L¥T , ¶StR
ÄwÈWN ZRZR mm¶Ä ql_R 11/1992 tkTI W m/bèC xSf§gþWN
XRM© IþwSÇ YgÆL'''

ygbj f"yB

ÄLtsbsb ygbj fúB

21. bxl fW >mT ¶±R→CN bgbj sBúbj m/bèC XÄ xgLGÍ 0T sÄ DRJ èC btkÄwnW yÄÑ Ä äÄþT bRµ→ ÄLtsbsb WZF £"yB mñ,,N mGI ÚCN y, -wS sþçN# b1997 bj T >mT btkÄwnW äÄþT b15 y0Á%L m/bèC BR 1.17 , IþxN# b25 yKLL m/bèC BR 1741þ bDM,, 1.3 , IþxN ÄLtsbsb gbj ytgß sþçN# YH fúB bèn¾ ygbj sBúbj m/bèC ¶ITM bxgR WS_ gbj XÄ bgüM,, K ÄI o LÈN m/bèC y, gßWN tsBúbj fúB xÄµTTM"" ZRZ,, N bxÆ¶ 14 mmLkT Y0ŞL""

22. bxgR WS_ gbj ÄI o LÈN

y→† yxs%R DKmèC

ÄI o LÈN m/bèC tìl bgbj GBR xèJ XÄ dNB mçrT ymNGo T gbj bxGÆbi msBsbüN I ¶È%T ÄµyDnW äÄþT q_l 0 ytml kt0T `S `S ÄI ü DKmèC tgÿtêL""

- bWZF GBR :Ä ¶ÝI Ä ST%t¶þj mçrT äÄþT ytdrgü QRNÄ æC ÄdrgüT yfúB ¶È%T bkFt¾ GBR kí xC bþé BR 488,752,003.50# bxÄþS xbÆ QRNÄ F BR 105,323,076.27# bs» N M: %B QRNÄ F BR 1,703,136.62# bdbüB MS%Q >BY QRNÄ F BR 6,966,092.11# bDÉÄê >BY QRNÄ F BR 2,678,803.85# bdbüB >BY QRNÄ F BR 26,491,064.41 XÄ bs» N M: %B QRNÄ F BR 67,803,596.93 bDM,, BR 697,717,773.69 ÄLtsbsb WZF GBRÄ -KS mgßt#
- bdbüB >BY QRNÄ F XSk -H"o 30/1997 bmqlª >BY QRNÄ F XSk , ÄZÄ 25/1997 DrS y→KS fúB MRm% ÄLtdrgÄ I GBR kí xCM yGBR Wúnª ¶S→wqÄ ÄLts« mçni#
- bxÄþS xbÆ >BY QRNÄ F yWZF GBR :Ä ¶ÝI Ä ST%t¶þj t« Ý, ÄLçni 1104 GBR kí xC fúÆcW ÄLtmrmrÄ yGBR Wúnª ÄLtsÈcW mçni#
- bdbüB >BY QRNÄ F XÄ bmqlª >BY QRNÄ F I äÄþT ktmr« iT GBR kí xC WS_ 41 y1995 XÄ b1996 bj T

>m-T yTRFÄ kþ%o ÉúB mGI Å ÅšqrbiÅ yNGD TRF
b-úbj ÅLkflü mçni#

- bdbiB MS%Q >BY QRNÅ F I åÄþT ktmr«iT 161 DRJ èC
WS_ yNGD TRF ÅLtswnšcW 10 mNGo -êi DRJ èC XÅ
32 yGL DRJ èC# XNÄþhiM 6 DRJ èC ytrN åvR -KS 5
DRJ èC dGä yo %o GBR úYwsNšcW mgßt#
- ymqIª >BY QRNÅ F ktìl m j Mé GBRÅ -KS twSñ
y¥ÅWQÅ GBR b-úbj BÒ y, sbsB mçni#
- It= ¥¶ XsªT -KS kí YnT tmZGbW úl ÉúÆcWN
Åšúwq# bs» N M: %oB >BY QRNÅ F 9# bDÉÅê >BY
QRNÅ F 8# bmqIª >BY QRNÅ F 57 XÅ bdbiB >BY
QRNÅ F 82 GBR kí Y DRJ èC mgß-cW#
- ktkíY É¥B šY tqNî (withholding tax) I GBR sBúbjW
ÆI o LÈN gbj mdrG XNÄI bT bgbj GBR xêJ šY ytdngg
bjçNM bkFt¾ GBR kí xC bþé XÅ bxÄþS xbÆ >BY QRNÅ F
gbj ysbsbi DRJ èC b%úcw fÝD gbj k, ÅdRgiT gNzB
bStqR DRJ ècl ImNGo T gbj úÅdRgi bþq, y, -wQbT
ymöÈ« ¶Å o R>T ÅLtzrU mçni#

båÄþtl wQT -Wl L'''

bmçniM úYsbsB ytgßW WZF tsBúbj É¥B tgbjW KTTL tdr-
XNÄþsbsB# yGBRÅ -KS Wúnª ¥S-wqfÅ bwQtü šLdrúcW DRJ è
ÉúÆcW tmRMé y, flGÆcW GBRÅ -KS XNÄþsbsB# XNOSÝsª
Ål r«i DRJ èC dGä XNOSÝsª ytì r«bT MKNÄT tÈRè xSfšgþW
XRM© XNÄþwsD# bþgi mçrT ÉúÆcWN bwQtü b¥Ykflü DRJ èC
šY tgbjW XRM© XNÄþwsD# ytàš ¥Sr© úÅqRbi GBR ykflü
DRJ èC yÉúÆcW TKKI ¾nT b-KS åÄþtR XNÄþÉ%Å I wdötM
¥Sr©ãC tà LtW XNÄþqRbi mdrG XNÄI bT# It= ¥¶ XsªT -KS
drs¾ I ¥útM fÝD ÆL«yqll DRJ èC šY tgbjW KTTL tdr- fÝD
XNÄþÅw«iÅ KFÅ XNÄþfIñ mdrG XNÄI bT# XNÄþhiM ktkíY É¥B
šY tqNî yqr GBR (withholding tax) bñli I ÆI o LÈni m/bªT gbj
mdrgiN I þrUg_ y, CLbT ymöÈ« ¶Å o R>T mzRUT XNÄI bT
bšKnW ¶±RT xúSbÅL'''

bgüM, K ÆI O LËN y-t yxs%R CGÉCN

btmikt

bÆI SLËN m/b²tÛ XÂ bS, ÆI ù QRNÅ F A/b²èC q_lÛ ytmiktT -§
-§ ÆI ù DKmèC tgʒtêL'''

- bxÄþS xbÆ I U% güM, K Q/A/b²T BR 117.6 , Iþ×N# bÄÄI²^²
güM, K BR 9.8 , Iþ×N XÂ bxÄþS xbÆ êÄW ±S- b²T güM, K
A/b²T BR 67.7 ¹þH bDM, 127.5 , Iþ×N tsBúbþ éúB tgʒaL'''
- b5 Q/A/b²èC bt drgW äÄþT ÄLtsbsb qr_Ä -KS £"B BR
1,001,281.45 tgʒaL'''
- bxÄþS xbÆ §UR güM, KÄ bDÉdê §UR güM, K BR 38,781,413.01
y, Äw«ù :ÝãC kÄþK§%sþ×N UR tàLtw mQrB ÄIÆcW
lqr_Ä -KS Wún² y, rÇ ¥Sr©ãC úYàli# bxÄþS xbÆ §UR
güM, K XÂ bÄÄI²² Q/A/b²T BR 23,674,607.05 y, Äw«ù :ÝãC
bæè ÷p£ ¥Sr© bmStÄgÄcW XÂ bs» N Mo%Q q«Ä BR
1,157,370.57 y, Äw«ù :ÝãC MNM ¥Sr© úYqRB yqr_Ä -KS
Wún² ts_è ytgß bmçnü bt« qsiT hün²-ãC ytsbsbWN qr_Ä
-KS TKKI ¾nT I¥rUg_ xLtÒI M'''
- kxþT×eÄ _%TÄ dr©ãC ÆI O LËN y_%T ¥rUgÄ úYqRB
êUcW BR 1,360,893.44 yçnü :ÝãC wd xgR WS_ XNÄþgbü
tdRÛL'''
- bxÄþS xbÆ §UR güM, K 394 ÄþK§%sþ×ñC# bDÉdê §UR güM, K
35 ÄþK§%sþ×ñC XÂ bs» N q«Ä 7 ÄþK§%sþ×ñC IäÄþT o%
ÄLqrbü bmçnü bXnzþH ÄþK§%sþ×ñC ytsbsbWN qr_Ä -KS
TKKI ¾nT ¥rUg_ xLtÒI M'''
- bxÄþS xbÆ §UR güM, K A/b²T 19 t>kRµ¶ mþÄÄC# bDÉdê
güM, K Q/A/b²T z« ʒ mþÄÄC# 8064 IþTR yMGB zYT# bs» N
MS%Q q«Ä güM, K Q/A/b²T _QMT XÂ yptfT/95 gbþ ytdrgü 34
>YnT ytlÄt :ÝãC# bs» N q«ÄÄ hüm% QRNÅ F A/b²T
khil T >mT b§Y yöt ytwrsü :ÝãC yWRS :Ý drsʒ
úYör_§cW#

tgʒaL'''

- bWRS :Ý drsʒ §Y yÄi XÂ xSrµþþ SM bxB²¾W y¥Ygl I
mçnü# XNÄþhuM bu§öÄ , I² ÈþÄÄC y=NTéÆND XÂ yWRS

:ÝãC möÈ«¶Ã mZgB Āl mīlīÑ XĀ bhil iM ÈbĀãC XĀ
bq«ĀW y«l , mk-tĀ mZgB ĀLtīl m mçni -Wl L'''

- y÷NTéÆND :ÝãC y¼%J >Āu# l>Āu y, qRbi :ÝãC XĀ
= r- w_è y, 1«i :ÝãC ytlĀt XNd, çni -Wl L'''
- bxĀĴS xbÆ §UR giM, K A/bT XÝW ktĀz wYM gbĴ ktdrg
b°§ btä§ y_ö¥ Ql x¥µžnT bxĀĴS xbÆ §UR giM, K BR
77,978.90 bāĀl = giM, K Q/A/bT BR 25,522.07 y«l , xBL
xl xGÆB mkfl i -Wl L'''
- bāĀl = giM, K Q/A/bT bmkšKĀ s%êT# b±lĴS XĀ bHZÆê
-ÈqĀC y{r ÷NTéÆND xsú ytĀz y÷NTéÆND :Ý «l , xl W
b, L y«l , xBL BR 364,369.86 xl xGÆB mkfl i#

-Wl L'''

yt«qsiT yxfÉ{M XĀ yxs%R DKmèC XNĀĴ-rÑ XĀ Āl xGÆB
ytf{Ñ KFĀãC tmš> XNĀĴçni Æl oLÈN m/btĀ bS, Āl iT
QRNĀF m/bèC y-tTN CGéC XNĀĴĀRÑ xúSbĀL'''

ygbĴ drsž ĀLtör«lT fúB

23. yÍ YĀNS xStĀdR dNB b, ĀzW mçrT ymNGoT gbĴ bPUêf
drsž msBsbūN l¥È%T āĀĴ sĴdrG b3 yØÁ%L m/bèC BR
143,641.42# b6 yKLL mNGo -T m/bèC BR 302,559.91 bDM,
BR 446,174.33 ygbĴ drsž úYör_lT ygbĴ tmZGi tgžal'''
xs%, l qll_R xmcĀ ĀLçnĀ ymNGoTN gNzB l BKnT y, ĀUL_
bmçni l tsbsbW gbĴ hūl i drsž tōRōlT XNĀĴmzgb xúSbĀL'''

ywĀ f'ŮB

24. bwĀ ytmzgbū fūiC bPgi mçrT ytfqç# tgbĴW ¥Sr©
yqrbšcWĀ bxGÆbi ytf{Ñ KFĀãC mçĀcWN l¥È%T āĀĴ
sĴdrG q_lŌ ytml ktŦ hin-āC tgžtêL'''

¥Sr© úYqRB bwĀ ytmzgb f'ŮB

25. b7 yØÁ%L m/bèC BR 7.1 , lĴxN# b22 yKLL mNGo -T
m/bèC BR 6 , lĴxN bDM, BR 13.1 , lĴxN MNM >YnT dUō
¥Sr© úYqRB bwĀ tmZGi tgžal'''

kt«qsW fúB WS_ bxgR mkškĀ , n̄stR yM:%B :Z «QšY
mMŋĀ BR 4.2 , I p×N# yMDR `YL «QšY mMŋĀ 103 ÷R BR
2.8 , I p×N# ysiŋI º , I p>Ā A/bT BR 2.9 , I p×N# ysiŋI º
TMHRT b̄é BR 1.9 , I p×N# `š BI W ytgβü ĀcW'''

I fúicli dUō ŋSr© XNĀpqrBšcW# YH μLçn gNzbi I mNGo T
ú_N XNĀptμĀ IwdōtM tmúúY hin↔ XNĀYksT _NÝq½
XNĀpdrG xúSbĀL'''

ytàš ywĀ ŋSr© úYqRB ytmzgb

26. b15 yOÁ%L m/bèC BR 13.9 , I p×N# b60 yKLL m/bèC BR
19.1 , I p×N bDM, BR 33.0 , I p×N ytàš ŋSr© úYqRB bwĀ
tmZGi ytgβ s̄çN# kz̄H WS_ bxĀpS xbĒ šUR giM, K A/bT BR
10.1 , I p×N# bdbiB ywšY↔ øN g«R LŋT A/bT BR 6.3 , I p×N#
bsiŋI º , I p>Ā A/bT BR 4.3 , I p×N# bŋ:kšēf S↔StKS x̄j Nsp
BR 2.1 , I p×N# bxÍR TMHRT b̄é BR 1.6 , I p×N# bsiŋI º
TMHRT b̄é BR 1 , I p×N# b¼rŋ ±I pS ÷, >N BR 1 , I p×N `š
`š Āi ūT ĀcW'''

fúB kmmZgbü bōT ŋSr©āC màš↔cW bQD, Ā mrUg_
XNĀI bT XĀ ĀLtàI ūT ŋSr©āC XNĀpàI ū bŋ±R↔CN xúSbĀL'''

PŪēf ĀLçni ŋSr©āC dUōnT bwĀ tmZGi ytgβ

27. b15 yOÁ%L m/bèC BR XĀ b21 yKLL mNGo ↔T m/bèC PŪēf
ĀLçni yæè ÷pĀ tqĀYnT ylšcW nu wrqèC XĀ drs©C dUō
ŋSr©nT BR 7.3 , I p×N bwĀ tmZGi ytgβ s̄çN# kz̄H WS_
yNdR t̄p̄vRStē BR 2 , I p×N# yĀPR ĀR t̄p̄vRStē BR 1.5
, I p×N# yDĒĀē yxμĀb̄ LŋT x̄j Nsp BR 609 1p I p«qsü y, gĀcW
ĀcW'''

I t«qsW fúB PŪēf ŋSr© XNĀpqrBIT tgb̄W KTTL mdrG
XNĀI bTĀ IwdōtM ywĀ ŋSrj āC tqĀYnT ĀšcW# PŪēf
āŋJ ĀL mçĀcW úYrUg_ KFĀ XNĀYf{M xúSbĀL'''

kdNBÂ mm¶Ā WÂ xl xGÆB ytf{Ñ KFAãC

28. b24 yØÁ%L m/bèC BR 1.1 , IþxN# b45 yKLL mNGo -T m/bèC BR 6.1 , IþxN bDM, BR 7.2 , IþxN kdNBÂ mm¶Ā WÂ Āl xGÆB tkFI 0 tgÿaL'''

kzþH WS_ ysi¥I ¢ yFTH A/b²T BR 2.4 , IþxN# y, Iþ>Ā A/b²T BR 1 , IþxN# y- R\$¥ A/b²T BR 865 1þ# yxþT xeĀ úYNSĀ tKñl 0©þ ÷, >N BR 595 1þ# yÆPR ĀR tñþvRStE BR 244 1þ IxBnT y, « qsi ĀcW'''

gNzB wĀ kmdrgü bðT b`šðāC mlldqĭ XĀ KFĀWM yÍ YĀNS xStĀdR dNBĀ mm¶ĀãCN ytktl mçni mrUg_ XNĀl bT XNĀþhiM Āl xGÆB ytf{mW kFĀ tmš> XNĀþdrG xúSbĀL'''

yGÇE mm¶Ā úYktlù ytf{Ñ GÇĀC

29. m/bèC ItÈlÆcW `šðnT ¥Sf™, Ā y, çN Gi btmÈÈÿ êU# b, flgW m«N# btflgW y_%T dr©Ā ktgþW :Ý xQ%bþ XNĀþgzi mNGoT yGÇE mm¶Ā xW_è bo% šY XNĀþWL xDRÛL''' çñM mm¶ĀW úYkbr b21 yØÁ%L m/bèC yBR 7.5 , IþxN XNĀþhiM b60 yKLL mNGo -T m/bèC yBR 12.2 , IþxN bDM, yBR 19.8 , IþxN GÇE tFAä tgÿaL'''

kzþH WS_ `NdR tñþvRStE BR 1.09 , IþxN# xÍ R « ¢Ā bþé BR 1.95 , IþxN# bsi¥I ¢ , Iþ>Ā A/b²T BR 2.26 , IþxN# - R\$¥ A/b²T BR 1.25 , IþxN# b²NC ¥©þ wrĀ TMRHT A/b²T BR 609 1þ `š Āl iT ĀcW''' yGÇE mm¶ĀN úYktlù y:Ý GÇE mf™M tgbþ šLçn wĀ y, ĀRG kmçniM bšY hün²-W ymNGoT gNzBĀ NBrTN I ¥güdl# MZb%NĀ BküNnTN I mf™M# ç%t©CN I_Í TĀ giDIT y, gÍ Í mçniN gL™N# m/bèC Iwdðtĭ yGÇE mm¶ĀN tkTIW XNĀþç, bygþz²W b_BQ xúSbĀL''' çñM by>mtĭ b, gBW yĀĀþT W«²T y, -yW dNBĀ mm¶ĀN ĀLtktl GÇE mb%kT bygþz²W y, s«W ¥úsbĀ tgbþWN TkürT Āšgß mçniN SI, ĀmlKT hün²-WN I ¥StµkL ymNGoTN y:Ý GÇE dNBĀ mm¶ĀN xKBrW b¥Yç, m/bèC šY yt« Ākr XRM© mWsD ĀSFLUL'''

bÆl o LÈN úYf qD ytf™m KFÃ#

30. b10 yØÁ%L m/b²èC btgbpW Æl o LÈN úYf qD BR 24.3 , l p×N tkFI ò tgʒaL™ kzh WS_ y« ¢Ã _bÝ , /R 17.7 , l p×N# xgR xqF ftÃãC DRJT 3.1 , l p×N# yb²tmNGoT xStÄdR BR 1.83 , l p×N# yMDR `YL « QSY mm¶Ã 103¼ ÷R BR 1.35 , l p×N l p« qsu y, gÆcW ÅcW™

yNBrT gb p drsʒ ÆLqrb l T

31. yGÇf ÉúB bwÀ kmmZgbü böT ytg²W :Ý l m/b²t l gb p l mçnü yNBrT gb p drsʒ l pör_l T YgÆL™ bzh mç rT mf [Ñ spÉ%# b14 yØÁ%L m/b²èC bBR 7.1 , l p×N# b12 yKLL m/b²èC bBR 4.9 , l p×N bDM, BR 12.0 , l p×N l tgzü :ÝãC yNBrT gb p drsʒ ÆL t ö r « šcW mçnü -W l L™ kzh WS_ y« ¢Ã _bÝ , /R BR 6.77 , l p×N# ysi Æ l ¢ , l p>Ã A/b²T BR 3.89 , l p×N `š Æ l üT ÅcW™

y:Ý Æ NBrT xStÄdR

32. åÄpT btdrgü m/b²èC Æ l WN y:Ý Æ NBrT xStÄdR hün²- l ÆÉ%T åÄpT spdrG q_l ò ytm l kt l t yxç%R DKmèC tgʒtêL™

yNBrT åÄpT ÆDrG ÆL t ò l ÆcW m/b²èC

33. åÄpT btdrgü bxB²®cl m/b²èC yNBrT `šöãC spqÄy, tgbpW RKKB Æ l mdrGü# y l , Æ xšqf :ÝãC mZgB Æ l m l ñ XÄ Æ l ñ TM b p çnü yNBrT gb p Æ wÄ MZgÆ xà LtW Æ l mmZgÆcW b20 yØÁ%L XÄ b39 yKLL m/b²èC yNBrT åÄpT Æ kÄwN úY ò L qRaL™

kzhHM l ¢ q_l ò ytm l kt l t yNBrT x« ÆbQÄ xÄÄZ güDI èC -YtêL™

- bybj T >mt l ö«% bÆDrG kmZgB kwÄ q¶ UR yÆYgÄzB mçnü#
- l l , :ÝãC ml Æ q l R Æ l mS« T Ä bmZgBM XNÄp m zgbü xl ÆDrG#
- xgLGI òT yÆYs« i :ÝãC bwQt l xl ÆSwgD XÄ

• : ÝãC l ö«% b, ÅmC mLkü XNÄpçm«ü xl ¥DrG
y, l iIT êÂ êÂãcl slçni# y-†T DKmèC ymNGoT NBrT
ÄI xGÆB XNÄpÆKN y, ÅdRgü bmçni m-rM YñRÆcêL"" SlçnM
m/b«èC bmNGoT NBrT mm¶Ä qllR 6/1991 mçrT yNBrT
xÄÄZÄ x«ÆbÝcWN XNÄpÄStµKI ü bxANâT xúSbÄL""

yt>kRµ¶ x«ÝqM# xÄÄZÄ x«ÆbQ

34. mNGoT l t>kRµ¶ãC Gi kFt¾ gNzB bWà MN²¶ XÄwÈ
bçNM x«ÝqM# xÄÄZÄ x«ÆbQ yts«W TkürT xnSt¾ çñ
tgʹaL""

yØÁ%LÄ yKLL m/b«èC yt>kRµ¶ x«ÝqMÄ xÄÄZ hün«- äÄpT
bt drgbT wQT bØÁ%L mNGoT oR b, gßü 9 m/b«èCÄ bKLL
mNGS-T oR b, gßü 17 m/b«èC y, ktl iIT hün«-ãC -YtêL""

- l pBÊ /yÆl b«TnT m-wqÄ/ ÄLqrbšcW t>kRµ¶ãC
bØÁ%L 49 XÄ bKLL 19 mgß-cW#
- bBL>T MKNÄT yöñ bØÁ%L 42 XÄ bKLL 71 mkpÄãC
mgß-cW#
- l pBÊÄ -RU yl «šcW XNÄpñiM bKLL ÄI xgLGI 0T yöñ 39
ä tR úYKI 0C mgß-cW#
- ¶ñNspÄ yä tR ql_%cW bt>kRµ¶W xµL šY ktml ktW
UR ytI Äy bKLL m/b«èC 4 mkpÄãC mgß-cW#

y, l iIT êÂ êÂãcl ÄcW""

yØÁ%LÄ yKLL m/b«èC yXRMT XRM© mWsD XNÄIÆcW
bmGI l ömW y, gßü mkpÄãC t«GnW xgLGI 0T mS«T
XNÄIÆcWÄ y«Ägl GI iIT dGä bmNGoT NBrT mm¶Ä mçrT
t>«W gNzbi l mNGoT gb¶ XNÄpdrG xúSbÄL""

bx«ÝšY CG,, y-yÆcW m/b«èC xs%%cWN l ¥StµkL
xSfšg¶WN XRM© XNÄpwsÇ xúSbÄL""

ybj T x«ÝqM

35. m/b«èC ytfqdšcWN bj T bxGÆbi m«q¥cWN l ¥rUg_ äÄpT
bt drgü m/b«èC#

§ bdNbi mçrT ybj T ZWWR úYfqD b25 yØÁ%L m/bèC BR 26.1 , Iþ×N# b31 yKLL m/bèC BR 8.5 , Iþ×N bDM, BR 34.6 , Iþ×N byR: si kbj T bSY wÀ xDRgW tgÿtêL"" kzh WS_ yPZBÂ bT ö« % ÷ , >N BR 9.6 , Iþ×N# ysi¥I , Iþ>Ã A/bT BR 3.6 , Iþ×N# yxÍ R « ðÂ bþé BR 2.2 , Iþ×N XÂ yØÁÊ>N MKR bT BR 2.5 , Iþ×N# ygüM, K ÆI O LÈN BR 3.3 , Iþ×N# yÆPR ÆR tñpVRStI BR 2.2 , Iþ×N -§ ÆI ù ÆcW""

§ kwÀ qñ bj T ImNGoT µZÂ fsS ¥DrG y, gÆcW yØÁ%L m/bèC 5.9 , Iþ×N# 4 yKLL m/bèC BR 4.3 , Iþ×N bDM, BR 10.2 , Iþ×N ÆLs, bT bj T bwQtù fsS úYdrG qRaL""

§ b44 yØÁ%L m/bèC BR 139.2 , Iþ×N# b42 yKLL m/bèC BR 29.8 , Iþ×N bDM, BR 169 , Iþ×N bo% §Y ÆLêI bj T tgÿaL""

m/bèC bÍ YÂNS xStÄdR xêJ Â dNB mçrT ytfqd§cWN bj T x²WrW m« qM sþgÆcW IxND ywÀ R: S ktfqdW bSY o% §Y ¥ê§cW ÞGN ÆLtktl xs%R bmçni m-rM YñRb-L""

36. mNGoT bxND bkil yzmnüN ybj T KFÃ Imf{M IêU NrT MNu yçnWN yhgR WS_ BDR Im« qM sþgdD# blþ§ bkil moñÃ bèC y¥Ys, bTN bj T «YqW ¥SfqÄcWÂ kwu qñÄcWN fsS xl ¥DrUcW güÄT y, ÆSkTL bmçni MKR bTù TkiirT s_è KTTL XNÄþdrGbT XÂúSÆI N""

ymNGoT yt« ÝII fND gþÃ wÀ f"ßB áÄþT

37. yØÁ%L êÁW áÄþtR m/bTn I¥lìM bwÈW xêJ qll_R 68/1989 XÂ bÍ YÂNS xêJ qll_R 57/1989 mçrT y1995 bj T >mT x« ÝSY ymNGoT gþÃ wÀ ÉúB áÄþT tDR q_lù ytmlktùñ hün-äC tgÿtêL""

- b1995 bj T >mT IKLIÛC bD-¥Ä Lt DUF yt§l fW BR 4,897.4 , Iþ×N o% §Y yêl bT hün-úY-wQ ÑIù bÑIù o% §Y XNdêl tö_é bwÀ tmZGi tgÿaL"" yqrbWM ymNGoT ÉúB ¶±RT bÍ YÂNS xStÄdR dNB qll_R 17/1989

xNqA 79 m₂rT yKLL mNGo -TÂ ykt¥ mStÄDéC yDUFÂ/D⁻¥ bj T xFÉ{M kÍ YÂNS :QÇ UR b¥nÉ{R yØÁ%LÂ yKLL mNGo -TN yÍ YÂNS hün[→] b, ÅúY mLkü xLtZUj M^{'''} yÉúB ¶±RtÛ XNÄpStµkL Æl úT >m-T ¶±R-CN M u MR ÅúsBN bþçNM ygNzBÂ xp÷ñ, L¥T , nþStR bs«W M§> bÍ YÂNS xStÄdR xêJ Â dNB m₂rT yKLL D⁻¥ ÉúB bq₋ bwÀ mmZgB XN©þ o% §Y yêl bTN hün[→] bØÁ%L mNGo T >m-êf yÉúB mGI Å WS₋ ¥µtT y, nþStR m/b[±]tÛ `§õnT XNÄLçn gLÚ^{*}L^{'''}

- YhiN XN©þ SI x«ÝqÑ ¶±RT ÄLqrbBTN _QL bj T bwÀ mÄZ xl B^ž y, lW y, nþStR m/b[±]tÛ xÌ M bÍ YÂNS xê° M çn dNbi byT¾WM xNqA ÄLtmikt kmçnM l[§] >IM xqF tqÆYnT Æl W x«Ý§Y bE^{''}B xÄÄZ mRçãC ÄLtdgf nW^{'''}
- lKLI ÒC yts«W D⁻¥ wÀ tÈRè b>m-êf ÉúB µLtp^{tt} hg%êf ymNGo TN ÉúB btà§ mLkü lþÅúY xYCLM^{'''} YHM ÉúB bt«Ý, ãC zND tx¥nþnT# ymr© Í YÄ XÄ tqÆYnT y, ñrW lTKKI ¾antÛ bhg¶tÛ yâÄpT mo ¶Ä b[±]T äÄpT tdR⁻ mrUg«i sþ-wQ nW^{'''}
- kZpH xNÉR , /R m/b[±]tÛ ymNGo TN ÉúB btà§ mLkü l mNGo T Wún[→] b, ÅmC mLkü ¥QrB SI , gÆW hün[→] WN l¥StµkL tgbþWN XRM© mWsD XNÄl bT bDU₋ xúSbÄL^{'''}
- kmNGo T yL¥T DRJ èC y, flG ÉúB btmlkt yWZf tsBúbþ mk-tÄ mZgB tàLèÄ MZgÆW t«Äö l äÄpT Æl mQrbü yÉúbüN TKKI ¾nT ¥rUg₋ ÄLtÒl sþçN# yL¥T DRJ èC bxêJ qL₋R 25/1984 kmwÈtÛ böT ynbrWN ymNGo T êÄ gNzB KFÄÄ yzq« TRF Äl r«i SI çnÄ bxhüni gþz[→] yTRF DR^ž Xykflü bmçnü yqDäWN MZgÆ l¥StµkL y, «YqW wÀ k, gBW «q» - xNÉR lþ-Y XNd₋ gÆ , /R m/b[±]tÛ bs«W M§> gLÚ^{*}L^{'''}
- bÍ YÂNS xStÄdR xêJ qL₋R 57/1989 xNqA 18/1 m₂rT xSfÚ, m/b[±]èC ytfqd§cWN bj T x²WrW m«qM sþgÆcW Ä§²w, Ä ygNzBÂ xp÷ñ, L¥T , nþStRM bxêJ

bts«W SLÈN mçrT tgbjWN qll_R Æl ¥Drgü bēÂ eÂ
 ybj T R:îC kbj T bšY wÀ ytdrg ymdb¾Â yµpL
 bj T BR 66.89 , lþxN ytgß spçN# ygNzBÂ xp=ñ, L¥T
 , /R Æl bj T m/b=èC Åw« ibTN MKNĀT y, gLA zgÆ l āĀpT
 k¥QrB bStqR bxê° mçrT yXRMT XRM© xlmwsçN
 gLŪ# wdōT ybj T xê° N úYktL l, f[Ñ yxç%R
 oR>èCN l mG-T y, rç yxfÉ{M mmŋĀāC XNd, w« ù
 bs« W Mš> gLŪL'''

- b>m-êf gbjĀ wÀ éúB mGI ĀW šY ytmlktW mNGoT
 b1995 bj T >mT ytbdrWĀ ykfIW yq_- BDR kwĀ qŋ
 éúB bÉúB mGI ĀW šY ktmlktW bBR 466 , lþxN xNî
 tgřaL''' YHM yçnW y1994 bj T >mTN yCé- KFĀ
 l m¹fN spÆL éúbi b1994 bj T >mT bmmZgbü mçni
 -Wl L''' YH xç%R bxĀpsü yÉúB xĀĀZ mçrT ytStµkl
 bmçni k1996 j Mé tmúúY hün- XNd¥YksT bts« W Mš>
 tgLŪL'''
- ygNzBĀ xp=ñ, L¥T , /R bŌĀL 2 ytgßN XRĀ- bÉúB
 mGI ĀW WS_ l ¥µtT XĀNĀNç m/b=T ĀgßWN XRĀ-
 XNĀpĀúWQ dBĀb= mÉF# ytly yXRĀ- yÆNK éúB XNĀpkfT
 ¥DrG XĀ m/b=èC bXRĀ- ĀgßiTn gNzB o% šY xWIW
 bbj T >mtl m= rř k, ŋpStR m/b=tl b, qRB _Āq½ mçrT
 ŋ±RT spĀqRbi éúbiN ymmZgB tGÆR XĀkĀwn bþçNM#
 Æl bj T m/b=èC bŌĀL 2 ĀgßiTn XRĀ- l, ŋpStR m/b=tl
 úĀúWqll bþq, ŋ±RT ĀšdrgiTn m/b=èC l ¥wQĀ KTTL
 l ¥DrG y, ĀSCL oR>T Æl mñ,, bqrbW yÉúB mGI Ā šY
 ytmlktW yXRĀ- gbj éúB mNGoT bbj T >mtl ĀgßW
 :RĀ- YH BŌ nW BI Ō l ¥rUg_ xLtŌl M'''
- mo ŋĀ b=èC XRĀ-WN xGřtW b%úCW y, ĀStĀD,, T
 yŌĀL hüT yFsT oR>T bbj T xêJ WS_ XNĀpµtT# bj T
 k-wj b°š y, gßi XRĀ-āCN mZGbW bt= ¥ŋ bj T
 XNĀpmzgB l m/b=CN XNĀpĀúWq# bmo ŋĀ b=CN bkiL
 bmNGo -T TBBR mMŋĀ XĀ bmLtšt%L TBBR mMŋĀ

bkiL tgřtW y, frÑ yXRÄ- SMMnT ZRZR I ¥: kŞêf éúB
mMŋĀ XNĀjs«i y, drG mçniN gLÚ*L'''

38. kŞY bZRZR btmi ktŋ ħin- āC bStqR yqrbW ymNGo T éúB
ŋ±RT yzmniN ymNGo T éúBĀ yÍ YĀNS xfÉ{M bx_Ubĥ ħin-
y, ĀúY çñ tgřaL''' ZRZR ħin-W btly _%Z /KFL 1/ qRÆ*L'''

yKêñ ĀĀT

39. yKêñ ĀĀT mçr-êf tL: ÷ ymNGo T mo ŋĀ b-èC XĀ DRJ èC
ytmdbŞcWN ysW `YL# gNzBĀ qŋqŞ xp÷ñ, Āêf bçn mNgD
bm«qM XNOSÝsN bQL_FĀ b¥kĀwN ytsËcWN yo % PéG%M
kGB b¥DrS y, «bqWN W«T ¥Sgß-cWN I ¥rUg_ ĀĀT
xµÈi y-† DKmèC XNĀjStµkli i o % xm%, tgĥWN y¥ŋŋĀ
ŋŋB ¥QrBĀ tfÉ, n-cWNM bmk-tL Sk-¥ W«T XNĀjgř
mRĀTĀ t«ĀqhTN ¥rUg_ nW'''

40. ymNGo T m/b-èC ĀqĀ*cWN o%āC btmdbŞcW bj T
xp÷ñ, Āêf bçn mNgD XĀ bQL_FĀ ¥kĀwĀcWN XNĀĥiM yo %
PéG%äÒcW Sk-¥ mçĀcWN yØĀ%L ēĀW ĀĀtR xĒRè
ŋ±RT ¥QrB XNĀi bT bxêJ qŋ_R 68/1989 bxNqA 7 N; iS xNqA
4 btdnggW mçrT b1997 bj T >mT bxdU mkŞkLĀ ZG° nT
÷, >N# bkĥ%Y b-èC xStĀdR xj Nsp XĀ bmñŋĀ b-èC xsÍ fR
xdr©j TĀ xµĒbĀĒêf YzT# bW! xQRiT# ydrQ XĀ Fú> öŋŋ
xStĀdR ŞY yKêñ ĀĀT xDR- ytgbüT W«èC XĀ y¥ŋŋĀ ħiC
btly 3 _%øC qRbêL''' bĀĀtŋ wQT y-†T ēĀ ēĀ GřèC q_lŋ
tmLKtêL'''

bxdU mkŞkL XĀ ZG° nT ÷ >N/xmZ÷/

41. xmZ÷ mNGo -êf ĀLçni DRJ èC/mĀi C/ ŞY y, ĀdRgWN
qŋ_RĀ KTTL XNĀĥiM mNGo -êf ŞLçni DRJ èC b, ĀdRgW
DUF ŞY Āt÷r yKêñ ĀĀT:-

mNGo -êf ĀLçni DRJ èC WS mo %T y¥YgfcW yWu xgR
z-gŋC SI mñ%cW

42. b÷, >ni mNGo -êf ĀLçni DRJ èCN mk-tĀĀ möÈ« ŋĀ mmŋĀ
(NGOs Guideline Manual) mçrT bmĀi C Iĥ, y, Cl i yWu xgR

z:g0C yDRJ tN twpYĀ MKTIiN = Mé ʹST BÒ mçN
 XNd, gÆcW XNĀpñiM mĀi C b, ĀµÉÇT Péj KèC WS_
 mo%T y, gÆcW yWu xgR z:g0C y, wsnW dGä o%W
 bxpT×eĀWĀN Iþç% yŸYÖL kçn wYM Péj Ktĭ kFt¼ ytKñpK
 ÆI äĀāC µSfI giT BÒ XNdçn tgLÚL''' çñM kzþH mmñĀ WĀ
 IăĀþT bĀÑĀ ktmr«iĀ ktmr„T z«Ā SDST mNGo -êĚ
 ĀLçni DRJ èC A/bTĀ Péj KèC WS_ bXĀNĀNÇ mNGo -êĚ
 ĀLçn DRJ T kxMST XSk xS% hūl T yWu xgR z:g0C Xyç,
 XNdçn -Wĭ L''' bmçniM xmZ÷ hin«-WN xĒRè xSfŞgþWN
 þUêĚ XRM© mWsd XNd, gÆWĀ yKLL mNGo -T Péj KèCN
 mNGo -êĚ µLçni DRJ èC UR spf%rÑ yxmZ÷N mmñĀ Iþktli
 y, CI ūbT mNgD XNĀĀmÒC xúSbĀL'''

÷, >ni mNGo -êĚ ÆLçni DRJ èC y, µÿÇ
Péj KèCN bmSK tgʹè Āl mk-tli

43. bØÁ%L mNGST ytf rÑ ĩĀ x%T ymĀD Béj KèC yS%
 xfÉ{ŸcW bxmZ÷ mgMgM ynbrbT bþçNM# xmZ÷ MNM >YnT
 ymSK GMgŸ S% XNĀŞµÿd bâĀþtĭ gþz« -Wĭ L''' bmçniM xmZ÷
 yPéj KèCN o% xfÉ{M Imk-tL y, ĀSCIW :QD xW_è
 tGÆ%êĚ ŸDrG XNĀI bT xúSbĀL'''

bĀĀþtĭ ĩ±RèC xStĀyT ŞY XRM© yŸYwsD SI mçni

44. X.x.x. b2001 >.M. xpNtRĀ>ĀL ÷, t½æR z Āvi ŪPmNT âF pPL
 (International Committee for the Development of People) btÆI mĀD WS_
 BR 1,716,600/ (xND, IþxN sÆT mè xS% SDST 1þH SDST mè
 BR) ygŭdl bmçni KTTL XNĀþdrG mNGo -êĚ ĀLçnW DRJ T
 yăĀþT ĩ±RtN I ÷, >ni bmŞK xúWĭ L''' YhiN XN©þ ÷, >ni
 tgbþWN wQ-êĚ :RM© XNĀLwsd bâĀþtĭ wQT -Wĭ L''' bmçniM
 bgüĀt ŞY xSfŞgþWN XRM© XNĀþwsD I ÷, >ni xúSbĀL'''

b÷, >ni XĀ bsKtR m/b«èC
m!kL « Nµ% ONJ -êĚ xç%R Āl mñ»

45. mNGo -êĚ ĀLçnW DRJ èCN yPéj KT xfÉ{M IŸStÆbR
 b÷, >niĀ giĀt k, mlk-cW mNGo -êĚ m/b«èC « Nµ% yo%

TBBR I pñrW y, gÆ bļçNM# bāĀptl wQT ÷, >nū kl ¼ ŪC m/bæC
UR o %WN xqĀJ è bms%T rgD CGR XNĀI bT GN²b² twSĀL'''
÷, >nū ksKtR mNGo -êf m/bæC UR QNJ -êf xĵ %R bmF« RĀ
Péj KèCN bU% I mgMgM y, ĀSCL : OD b¥WÈT o% §Y ¥êL
XNd, gÆW xúSbĀL'''

mNGo -êf §Lçni DRJ èC y, s xgLGl ŪT

46. ÷, >nū I mĀi C y, s«W xgLGl ŪT qLĒÍ mçN XNĀI bT#
XNĀpñiM bqĀ wQ-êf KTTL I ¥DrG y, ĀSCL ymr© xĀĀZ
o R>T I pñrW sļgÆ YH btà§ mLki xlmñ,, trUGÈ'L'''
bmçniM xmZ÷ yxgLGl ŪT xsĒ_N qLĒÍ XNĀpĀdRGĀ ymr©
xĀĀziN o R>T XNĀpĀñ>L xúSbĀL'''

yKLL xmZ÷ bļéāC xOM xnSt¾ mçN

47. bāĀptl wQT bo% giBžT ktĀssiT yKLL xmZ÷ bļé `šōāC
(yāé, Ā# yd/B/B/P XĀ yxĀps xbÆ mStĀDR#) ÷, >nū tgbļW
yo L«Ā DUF XNd¥ĀdRGšcWĀ k÷, >nūM UR ĀšcW yo%
GNβinTĀ TBBR ZQt¾ mçniN gL{êL''' SI çnM xmZ÷ kKLL
bļéāC UR ĀI W GNβinT XNĀp« ĀKRĀ tgbļWN DUF y, s_bTN
hūn²- XNĀpĀmÒC xúSbĀL'''

bķļ%Y bæC xStĀdR xj Nsp

48. bķļ%Y bæC xStĀdR xj Nsp ybæCN xStĀdR XĀ ybæC mr©
xĀĀZ btmlkt yKêñ² āĀpT ytdrsÆcW GžèC XNd, ktIW
qRbêL'''

xj NspW y, ĀStĀD%cW bæC mnñ mr© xlmñR

49. xj NspW I pĀStĀD%cW y, gbi XĀ y, ĀStĀD%cWN bæC
xD%ñ# B²T# >YnT# bæcl ytĵ,, bTN qūqš# bb²tl WS_
ytg« Ñ : ÝāC wzt... y, gL[ū mnñ mr©āC qDā bæcN
b`šōnT sļĀStĀDR knbrW yo%Ā b²T, nḡStR DRJ tū
XNĀLtrkb\ I ¥sÆsB tāKÉM xScUŋĀ WSBSB bmçni ytīr«
mçniN\ bzļHM MKNĀT xj NspW sļl ĪM kBR 100 bšY y, k%t
bæC WS_ y, ñ,, Gl si C qRbW XNĀpñzgbū _ŋ b¥DrG bwQtū

qRbW ytmzgbü Gl si C y, ñ, ÆcWN bèC BÒ bmmZgB
o %WN XNdj mr -Wì L'''

50. bbèC §Y byglzW ytmÿÇ IWöCN y, Áút mr©ãC
xlmñR

- xej NsjW k, ÅStÄD%cW bèC mµkL IÆI bèÈöcW
bmmlúcw# blþZ bm¹ËcW# IKLL mStÄdéC
bmtšlícW wzt... MKNĀT B²-cW y¥Y-wQ bèC
kxj NsjW xStÄdR mqnúcw -Wì L'''
- xej NsjW SR ÆI ù xMST q« ÅãC y12,001 bèC ÍYL bMN
MKNĀT XNdtzgi bGLA úY«qS bbèC xStÄdR mM¶Ā
mZgB bT XNĀþqm« ù tDRÛL'''
- bxj NsjW bèC y, s«iTN xgLG I ðT ymqyR# ySM ¥²wR#
ybT LWW_ ¥DrG# xĀþS GNÆ- ¥kĀwN XĀ xĀþS ykþ%Y
tmN ymS«T hün-ãC tfAmêL'''

YhiN XNöþ k§Y ytmIktÛTN hün-ãC y, ĀmI KT ytà ŠĀ wQ-êf
mr©ãC ĀLtĀz bmçni YH tà Lè XNĀþĀZ xúSbĀL'''

kþ%Y y, sbSBÆcW bèC ZRZ%cW XNĀþĀZ xlm drgü

51. kþ%Y y, sbSBÆcW bèC ZRZR mr© XNĀþqRB t«Yö yqrbW
mr© kþ%Y y, sbSBÆcWN XĀ y¥YsbSBÆcWM bèC ImIyT
y¥ĀSCL bmçni kþ%Y y, sbsBÆcWN IYè I¥wQ ĀLtÒI sþçN#
bzþH MKNĀT bxj NsjW ytĀzWN tsBúbþ fYB TKKI ¾nT
I ¥Ë%T xLtÒIM'''

yxbl tkí xC ytà § mr© xlmñR\

52. xbl y, kfšcW Gl si C ÆImBT mçĀcWN y, ĀSrÇ mr©ãC
bxj NsjW ĀLtĀzi sþçN# ÆImBT nž y, IiŦ Gl si C XNĀþĀqRbi
t«YqW btdrgW ¥Ë%T# bqbl mStÄDR SR IçniĀ xej NsjW
I ¥ĀStÄD%cW 108 bèC xbl sþkfl XNdnbR# XNĀþhiM bmkfL
§Y ĀIW xbl kbècĭ kþ%Y k, gBW gþ bšY yçni 124 bèC
mñ%cW -Wì L'''

xbL y, kfLbT bT xj NspW y, ÅStÄDrW mçni# y, kfIW ybT
xbLM kbTl k%Y k, gBW gb yYbL_ mçni mrUg_ XNÄI bT
xúSbÄL'''

53. ybT k%Y tmN IW_

- xj NspW y, ÅStÄD%CW bÈC yk%Y tmÄCWm k30 >m-T
bÖT Yk%Y bnbrW êU mçni#
- xj NspW Åk%ÄCW bÈC §Y t= ¥¶ GNÆ- I ¥kÄwNÄ yNGD
zRF IW_ I ¥DrG dNb®C sp« YqÄ spfqD BÖ btKnpKÄ
MHNDsÄ mM¶Ä bküL Xyt« Ä yk%Y u ¥¶ y, drG b¶çNM
I xj NspW úÄúWq¶ t= ¥¶ GNÆ-M çn yNGD zRF IW_
I, ÄdRgü dNb®C yk%Y u ¥¶ XNÄLtdrg#

-Wl L'''

54. bnÉ xgLGlÖT y, s«ü yxj NspW bÈC

- ImNGoT Äl oLÈÄT kk%Y nÉ yts«iT bÈC yk%Y tmN
sp-Y ZQt¾W 503.86 yx» ¶µN i §R kFt¾W dGä 5,368.03
yx» ¶µN i §R (bBR ZQt¾W 4,334.40 kFt¾W dGä BR
46,164.80) XNdçn I ¥wQ tC§*L'''
- ybÈcN xsÈ_M çn xStÄdR btml kt GLA yçn ZRZR mm¶Ä
Äl mñ,, ybT xsÈ«ü yÄl oLÈÄtN ydr© Ltnt ÄL« bq hin-
ytgBW bT y, s_bT hin- XNÄI \ XNÄpñM yo% `§Ön-cW
bT IÄsÈcW b¥YCL yo% `§ÖnT §Y sp²w,, Gl si C bnÉ
ymNGoT bT XNd, gl gl üÄ ytsÈcWN bT k¥SmIS xNÉR
CGÉC XNd, -t#

I ¥wQ tC§*L'''

b= r- y, k%t bÈC

55. xj NspW y, ÅStÄD%cWN bÈC b= r- b, Äk%YbT wQT GLA
yçn y= r- mm¶Ä ylW mçni Sl-wq mm¶Ä IþrW XÄ
mm¶ÄW b, ÄzW mçrT = r-W IµyD# y= r- sni C >Äu
GLAÄ oR>T Äl W mNgD IþmzgBÄ IþrUg_ XNd, gÄ xúSbÄL'''
xj NspW bs« W mLs ksn#1997 j Mé ybT xkrÄyT mm¶Ä
tqRÜ bo% §Y mêl ün gLÜ'L'''

56. xej NspjW kl ð ÒC m/bæC UR ĀI W yo % GNβinT\

- yxÄþS xbÆ kt¥ xStÄdR bkt¥W b, ĀµEdW yL¥T XNQSÝsª yxexj NspjW bæC yfrsiü sþçN# hinª→WN xej NspjW bQD, Ā XNÄþÄWqW xl mdrgi#
- yxÄþS xbÆ XĀ DĒĀê kt¥ xStÄdéC bktäC m¶ĭ β\$N mçrT y, ĀµfÄcW yL¥T o%āC bxexj NspjW bæC \$Y y, ñ%cW tI:ñ bQD, Ā →Wö xSf\$gþ XRM© ImWsd XNÄþÖL yQRB yo % GNβinT IþÄdRG XNd, gÆ xúSbĀL""

xexj NspjW Æk%ĀcW bæC \$Y SI, ĀdRgW KTTL\

57. xexj NspjW b, ĀStÄD%cW bæC \$Y wR|êf kþ%Y mkfliüN wYM xl mkfliüN k¥rUg_ bStqR y, Āk%ĀcWN bæC HUêf ÆLçn mNgD I Ið\$ wgN XNÄYt\$İ ũ# bkþ%Y WI ũ \$Y I t« qsw >\$¥ BÖ mē\$çWN# Hgw_ GNÆ→ \$Imþyç KTTL y, ĀdRgBT oR>T yI ðI mçniN ImrÄT tC\$*L""

bWĀ MN²¶ĭ y, k%þ bæC tIYtW XNÄþÄzi xl mdrgi\

58. bWĀ MN²¶ĭ Iþk%þ y, gbi bæC ZRZR tIYè xLtĀzM"" kqrbü mr©āC ImgNzB XNdtÖIW qdM sþL I WĀ hgR zªCĀ DRJ èC bWĀ MN²¶ĭ sþk%þ ynb,, bæC WS_ 76 bmè y, çni bBR XNÄþk%þ tdrÛL"" bxhinü wQTM bWĀ MN²¶ĭ Imk%yT y, « YQ yWĀ zªUM çn DRJ T xl mñ,, N I ¥wQ tC\$*L""

bæC sþl qqĭl bHUêf mNgD RKKB xl mf {Ñ #

59. bĀÑ Ā k→þ bæC ImgNzB XNdtÖIW ytk%þTN bªT I xexj NspjW bHUêf mNgD y, ĀSrKbiT b= r→ ytk%þ# ÄþPI Ö¥tKĀ yWĀ hgR zªC BÖ mçĀcW →Wĭ L"" I ðI ðcĭ tk%Y GIsiC bæcN I xexj NspjW k, ĀSrKbi YLQ bHgw_ mNgD I Ið\$ GIsB wYM DRJ T y, ĀSt\$Lü mçni →Wĭ L"" bþUêf mNgD ySM ZWWR ytdrg\$çW dNb©CM bþçN ymKfL xQM Ā\$çW Imçni y, gLA mr© b¥Hdècĭ WS_ y¥YĀZ mçniN ImgNzB tC\$*L"" xexj NspjW bs«W mLs tk%×C bgbiT WL mçrT bªT Ñ ÆI ¥SrKÆcW

MKNĀT bFRD bT y, drgW KRKR rJM gļz y, wsD mçni
ICG, kFt¼ xStêAâ ¥DrgiN gLŪL'''

ybèC : DŪT# t = ¥Ŧ GNF→ XĀ yxgLGİ ŪT IW_#

60. tk%xC bbècļ ŖY ĀdrŪcWN IWōC b%ŪcW tnú>nT k, ĀŪWqļ
bStqR xej NspW b%si KTTL y, ĀdRgBT XĀ mr© y, YZbT
mNgD yIM''' ktk%xC _Āq½ spqRB BŌ bxej NspW ytKŋpKĀ
MHNDŜĀ mMŦĀ bkŪL y¥È%T o% tkĀWñ SI bTl x« ÝŖY hūn→
b, qRbW Ŧ±RT mçrT xĀpS ykŦ%Y tmN t«Nè tk%xcļ xĀpS
WL XNĀpāli y, drG mçni -WĪ L'''

yxej spW bèC yNBrT GMT

61. xej NspW y, ĀStĀD%cW bèC bWS_M çn bWĀ y, gBŪ
¥ĀcWM NBrèC êU y¥Y-wQ bmçni bDRJ tļ x« ÝŖY NBrT
mGI Ā WS_ xLtµttM'''

WZF ybèC kŦ%Y xsĀsB

62. kxej NspW bèC XSk sn 30 qN 1996 DrS BR 85.3 , lpxN WZF
ybT kŦ%Y £ŦB y, fIG spçN £Ŧbi k¥N msBsB XNĀI bT tIYè
ytĀz bŦçNM# yōY→ gļzW tIYè XNĀpzmzgB xLtdrgM '''

bx« ÝŖY āĀptļ btkĀwnbT wQT bxej NspW y, -tTN CGéC
l¥ŶIL ytlĀt XNOSŶsāC b¥DrG yxej NspWN mēQR# xSfŖgŦ
yo% mmŦĀāC# ydmwZ XSkL XĀ yo% mdiC bx¥µŦ DRJ T
xS«Nè tgĀ%ēf l¥DrG bEdT ŖY mçni\ XNĀpŦiM ybèC y_gĀ
KNWN l¥ŦŦL xej NspW WS_ µli ŀl Ũ ĀāC btWÈÈ x_βŦ biDN
XNĀp« Ā b¥DrG ŖY mçni tgLŪL'''

bxNĀND ktäC ytµyd yxµĀbŦ (Environmental) āĀT

63. ktäC yxpNçSTŦ# yNGD# yt>kRµŦ# yPZB B²TĀ ytÈbb
mñŦĀ oF%# kFt¼ ytf_é ¼BT t«Ŷ, Ā öŦŦ xmnĀ
bmçĀcW kyT¼WM xµĀbŦ yPBrtsB KFL btly mLkŪ
yBKlT t«qāC ĀcW''' bmçrt L¥T mSÍ Í TĀ yPZB xsí fR
MKNĀTM yktäC ytf_é gl→ bF_nT lmlw_Ā l m_üöL
ytUl « çñ Yg¼L''' YHNN CGR l¥SwgDĀ zŖqŦT ĀlW yktäC

L¥TN I¥SfN XNÄþÄSCL bktäC ÄI W y¥Hb%ê# yxp÷ñ, Ä
yxµÆbþ dHNnT mµkl tStUBÉTÄ , ²Äêf GNBinT IþñR YgÆL'''

YHNN giÄY m¿rT b¥DrGÄ bxg%CN ÄI WN yktäC hin³-
b¥«N# bkFt¾Ä mµkl¾ ktäC ÄI WN ymñ¶Ä b²èC xk-tM
oR>T# yW| xQRiTÄ yW| mg¾ oF%äC xÄÄZ# ydrQÄ Fú>
¶¶¶ xStÄdR XNÄþhiM yxµÆbþ NBrèC x«ÆbQÄ x«ÝqM zSqf
L¥TN I¥rUg_ b, ÄSCL mLkü mçniN I¥È%TÄ y¥¶¶Ä
|üiCN I¥QrB XNÄþÄSCL m/b³-CN bSMNT ktäC ¥ITM
bxÄþS xbÆ# dBrzYT# ÄZÉT# ZèY# xè¶# dBr¥RöS#
ÆPRÄRÄ göNdR yxµÆbþ äÄþT (Environmental Audit) xkÄW•L'''
bxµÆbþ äÄþtÜ ytÄssi giÄxCÄ ytgBiü êÄ êÄ G¥èC bxu , kzþH
b-C ytmiktÜ sþçN# bXÄNÄNÇ G¥T ÄI W ZRZR giÄxC XÄ
y¥¶¶Ä |üiC btly _%Z beÄW ¶±RT WS_ bZRZR tmlKaL'''

64. yktäC xk-tM# ymñ¶Ä b²èC xdr©j TÄ

xµÆbþÄêf hin³-

- bxg¶a ykt¥ L¥T XÄ yb²èC ±Iþþ xlmñ, N# bzþHM
MKNÄT bktäC xrNÜÄ (IMIM) oF%äC xlmñ%cWN#
yxk-tñ hin³- bñ¶Ä# bxþNÇST¶# bbþéÄ bgbÄ oF%äC
XNÄþI Y xlmrgi# Þgw_# yt = ÄnqÄ dr©cWN ÄL«bqÜ
ymñ¶Ä oF%äCÄ b²èC mbRk-cW#
- bt = ÄnqÜ ymñ¶Ä oF%äC y, gBiü yWS_ IWS_ mNgì C
t>kRµ¶äCN (yö¶¶ ¥N¶# X¶T xdU# xMbi§NS) y¥ÄSgbi
mçÄcW#
- beÄ êÄ ÄÄäCM çn yWS_ IWS_ yxSÍ LTÄ yxfR mNgì C
yRF ¥Swg© mSméC ÄLtzrU§cW bmçniü bdl LÄ bö¶¶
KMCT xµÆbþäC ytbkliü I mNgì C mb§¹TM MKNÄT çñ
mgßt#
- bñ¶Ä xµÆbþäC ydrQ ö¶¶ ¥öÄ oF%äC xlmà§T
ÄI iTNM ImöÈ«R y, ÄSCL oR>T xlmñR ö¶¶ btgßW
i- y, ÈLbT hin³- m-yt#
- yPZB m{Ä© b²èC xQRiT kPZB qL_R :DgTÄ kktäC
mSÍ ÍT UR y¥YÈÈM kmçni I§ ÄI iTNM bþçN kÆP§êf

LMDÂ kGN²bª ¥nS ytn¶ b_QM §Y Æl mēšcW yxµÆb| BKIT ¥Sktili#

- bktäC bqf yçni ymÂf¶ i - āCĀ - R÷C XNÄþhuM ydN L¥T xlmñR Āi iTM b|çni tgb|W XNKBµbª y¥YdrGšcW mçni#
- bktäC xµÆb| y, gβi t%éCĀ ÷rB-¥ oF%āC §Y yGNĒ- o%āC bSÍ T SI, kĀwN y²F >Í N mmĀmniN yxfR m¹R¹R XĀ miRiR mkst#

Sl çnM yktäC L¥T ±l|s| TkirT ts_èT l|qra# l|{DQĀ l|tgbR# yWS_ lWS_ mNgì C t>kRµ¶ y, ĀSgbi XĀ yRF ¥Swg© mSméC l|ñ%cW# yPZB m{Ä© bèC xQRi T l|¶¶L# ÷rB-¥Ā t%%¥ i - āC xSfšg| _bÝĀ qll_R l|drGÆcW# XNÄþhuM l|PZbi tk- -YnTĀ zšqhT Āl W TMHRT l|s_ XNd, gÆ l, ml k-cW hül ü xúSbĀL'''

65. yktäC yW| xQRiTĀ yW| xµšT x«ÆbQ

- yl gĀĀpĀ yDĒ W| GDìCM ytísS oF%āÒcW tgb|W yL¥T# yXNKBµbªĀ _bÝ o% y¥YkĀwNšcW bmçni zšqh-cWĀ yW| _%-cW lxdU ytUl «ü mçĀcW#
- kxĀpS xbÆ yW| xQRiT UR btĀĀz bgfRú W| GDB tíSS WS_ XytgnÆ y, gβW yxSÍ LT mNgD XĀ yxµÆb|W yxk-tMĀ yxsí fR oR>T yGDbiN ÞLWĀ y, f-tniĀ W|WNM l BKIT y, ÄRgü xúúb| hün-āC mgβ-cW# bz|HM MKNĀT bmNGoTĀ ÞZB §Y lCGR y, ÄRgü hün-āC mks-cWN xSmLKè xí È¶ XRM© XNÄþwsD l, ml k-cW m/bèC# lM/bªtĀ «QšY, /R A/bªT ¶±RT b|qRBM XSkxhuN DrS ytwsdW XRM© xlm-Wq#
- bktäC wd mñ¶Ā mNdéCĀ bèC l, zrgü yW| mSméC yĀp²YN mSfRèC ĀLtzUj šcW s|çN# l BKITĀ BKñT ĀLtzUl «ü l mçni yqll_RĀ KTTL o% y, kĀwNbT oR>T ĀLtzrU mçni#
- bktäC xµÆb| y, gβi yg{MDR W| xµšT (¼YöC# wNøCĀ gÆéÒcW) zšqh-cWN l¥rUg_ y, ĀSCL yL¥T# yXNKBµbª# yqll_RĀ KTTL o% y¥YkĀwN# ytf_é ¼BT

x«ÝqÑM b_ÂT §Y ÃLtmçrt# XnBÞHN ytf_é ¼BèC
b`šõnT y, m% xµLM yI# mçni#

- bktäC XytStêl ÃIW XÂ lwdöTM lþñR y, CIWN yW!
X_rT Iml`M# b`RF xµµñT lþdRS y, CIWN xdUM
ImkšKL XNÄþÃSCL bGBRÂ xµÆbþ XNd, drgW hüü yZÂB
W! l_QM y, WLbT xç%R tGÆ%êf xlmçni#
- zšqñT ÃIW yktäC LÏTN lÏrUg_ k, drgü êñ¼ tGÆ%T
mµkLM l xgLGI ðT yêl W!N mšLî m«qM (recycling) xNÇ
šþçN# tGÆ%êf lÏDrG gÂ TLM XNµN ÃIW çñ xlmçni#

Sl çnM ÏN¼WM y, µÿÇ y=NST%K>NÂ yxþNvSTmNT o%ãC
tgbþWN yxµÆbþ tI:ñ GMgÏ (Environmental Impact Assessment)
XNÄþÃµÿÇ xSfšgþWN KTTL ÏDrG YgÆL'''

66. ydrOÂ Fú> öññ xÃZÂ xwUgD

- öññ kMNöb lmqnSÂ mLî l m«qM# bxsÆsB# bÏUÛZÂ
bÏSwgD rgDM lþñR y, gÆWN yxStÄdR `šõnT xSmLKè
y±lþsþ mñR xSfšgþ çñ úl kxÄþS xbÆ ktÏ bStqR l# ðC
ktäC ±lþsþ yI#šcW mçni#
- drQ öññ lþÃdRS y, CIWN BKlT lmkšKL# xwUgÇM
BÝT ÆIW mNgD lÏkÂwN XNÄþhüM t«ÃqñTN lÏSfN
XNÄþÃSCL yo% mmñlÃ lþZUJ Â yqll_R oR>T lþzrU šþgÆ
kxÄþS xbÆ ktÏ bStqR bl# ðC ktäC tGÆ%êf xlmçni#
- ydrOÂ Fú> öññãC ÏSwg© oF% xm%r_Â xzg©j TM
mSfRèC lþZU° šcWÂ tfÉ, mçÃcWNM lÏrUg_
y, ÃSCL yqll_RÂ KTTL oR>T mñR šþgÆW kxÄþS xbÆW
yFú> ÏSwg© oF% bStqR bl# ðC tGÆ%êf xlmçni#
- bdrOÂ Fú> öññ xµµñT lþdRS y, CIWN yxµÆbþ BKlT
lmkšKL# xStÄd%êf wÂ N lmqnSÂ xç%„ NM qLËÍ
lÏDrG k, ÃSCL ü zÃãC mµkL öññ kMNöb ymqnSÂ bl†
L† zÃãC xµµñT l xgLGI ðT ÏêL šþçN# YH bhüüM
ktäC tGÆ%êf xlmçni#

- yq% DRJ èC y, Āmn**6b**T ydrQĀ Fú> öřřM xµÆb|N y, bKI iĀ ĀŞcW >¬ ysw «Ā y, ĀWK bmçni |xmç%r¬cW# |öřř xĀĀZĀ xwUgĀcW mSfRèC |pzu° # tgb|W yq|_RĀ KTTL oR>T |pzu spgÆ YH tGÆ%êĚ çñ xLtgbM#
- ykt¥ nêŋĀC bxµÆb| giĀxC ŞY ĀŞcW GN²bª xĀú mçN XĀ GN²bªĀcWN |¥ĀbR x_Ub| y¥St¥RĀ yQsqú o% bbqĚ hünª¬ xl mkĀwni#
- bØĀ%LĀ bKLL yxµÆb| ±|p| xWĀ m/bªèC XĀ bxSfÉ, m/bªèC mµkL bU% |mo%T y, ĀSCL oR>T xl mñR# y, |iĪ ĀcW'''

SI çNM |CGécl mFT¼ª |mřřT b, mlk¬cW xµŞT XRM© XNĀ|wsD xúSbĀL'''

bx«ÝŞY kŞY yt«qsiT yxµÆb| CGéC yktäC zŞqĚ L¥TN |¥rUg_ y, ĀScG, # yxµÆb| ±|p|Wm btgb|W hünª¬ tGÆ%êĚ |¥DrG xlmÒL xmŞµC çnW tgřřtêL''' yxµÆb| ±|p|N tfÉ, nT |¥rUg_M ykt¥ nêŋĀC bxµÆb| giĀxC ŞY GN²bªĀcW |p|BTĀ tú¬ð y, çniubT oR>T mzRUT spñRbT YH Āl mçni yxµÆb| ±|p|WN tGÆ%êĚ |¥DrG xLtÒIM''' kzpHM bt= ¥ŋ bØĀ%LĀ bKLL yxµÆb| ±|p| xWĀ m/bªèC mµkL# b±|p| xWĀ Ā xSfÉ, āC XNĀ|hiM btiĀ† xSfÉ, m/bªèC mµkL bU% |mS%T XĀ |¥StÆbR y, ĀSCL oR>T |pzuĀ tfÉ, |pçN spgÆW tGÆ%êĚ xl mçniN bZRZR bĀĀ|t|wQT |mgNzB tCŞ'L'''

ymNGo T yL¥T DRJ èCN fúB bt ml kt

67. ymNGo T yL¥T DRJ èC mçr¬êĚ >Ş¥ MR¬¥Ā TRÍ ¥ bmçN |hgŋ|t| xp÷Ā, ĀêĀ ¥Hb%êĚ :DgT xStêĀĀ ¥DrG nW''' YHN >Ş¥ kGB |¥DrS dgä DRJ ècl bí YĀNS xStĀdRĀ q|_R t«ĀKrW mgBT YñRĚcêL''' bybj T >mt| m= rřřM f¥ÆcWN zGtWĀ ĀĀ|T xSdRgW ŋ±RT b¥QrB yo% W«ª¬cW bTKKL y, ¬wQbT hünª¬ mf«R xl bT'''

b1997 bj T >mT bEYB MRm% xgLGİ 0T ÷R±Ê>NÂ bGL âÄpT
DRJ èC âÄpT ytdrgüT m/bèC wYM DRJ èC q_l 0 ytmlktİT
ÂcW'''

§ ymNGoT yLÏT DRJ èC b>RKÂ ytİİ Ñ TN u MR bâÄpT
xgLGİ 0T ÷R±Ê>N 65 XÂ bGL âÄpT DRJ èC 34 bDM, 99#

§ bxpT×eÃ mNGoTÂ bWu mNGo -T yU% TBBR y, kÂwnü
Péj KèC EYB bâÄpT xgLGİ 0T ÷R±Ê>N 92 XÂ bGL âÄpT
DRJ èC 9 bDM, 101#

b« QŞŞW 200 yâÄpT ¶±RèC İ âÄpT td%gİ m/bèC ytŞkü şİçN#
YH dGä byâÄpT ¶±Rècİ >YnT şİtntN q_l 0 ytmlktWN
YmSSL'''

nqØ- yİ ð bT xStÏyT (unqualified) 80# nqØ- Āİ bT xStÏyT
(Qualified) 89# xİ M yÏYwsDbT xStÏyT (Disclaimer) 29 XÂ
tqÆYnT y, ĀYË xStÏyT (Adverse) 2 ÂcW''' m/btİ Æİ W mr©
mçrT XSk snª 30 qN 1997 >/M DrS kYST >m-T bŞY
YÏÆcWN zGtW âÄpT ĀŞSdrgü 31 ymNGoT LÏT DRJ èC
mñ%cW -Wİ L''' yâÄpT xNÇ _QM wQ-êf yçn yÏStµkĀ
XRM© mWsD SI çn krJM gİzª b°Ş âÄpT tdR- y, qRbW
¶±RT wQ-êhtN SI , ĀË « q» -W k, « bqW b-C YçĀL'''

xİ M İ mWsD ĀLtÖİ ÆcW yâÄpT ¶±RèC şİ-İ yt« qsiT êĀ
êĀ CGéC :-

§ xB²³⁴W yKMCT :Ý āC İ Bzi >m-T MNM >YnT XNQSÝsª
xŞYİT''' YHNNM mnİ bÏDrG yo% xm%, k_QM Wu
yçnüTN# ytbŞ¹iTNĀ zgMt³⁴ XNQSÝsª ĀŞcWN :Ý āC
bml yT XRM© xİ mWsD#

§ b>mtİ m= rİ ytö« „ T xŞqf :Ý āC Ñ İ ü bÑ İ ü eUcW
-Wö bEYB mGI Ā WS_ xİ mptT XNĀİhüM yö« %Ā
ymZgB ml ĀyT#

§ İ İ , :Ý mZgB xİ ml İ M#

§ b>mtİ m= rİ y, -İT tsBúbĀ tkÍY EYİC µİ fW
>mT UR tmYİYnT ĀŞcW şİçN# EYİcİ İ msBsB

mØšcW XNÄþhiM tkÍY ÉúíC bXRG_ y, kflü Imçñi
¥rUg_ xlmØL#

§ yÆNKÂ y_Ê gNzB kwÀ q¶ bxGÆbi tStµKIØ xlm-yT#

§ bmNGoT yL¥T DRJ èC ¥ìì, Æ xêJ q¶R 25/1984
mçrT ytfqdW µpL bxMST >mT WS_ mkfL ÆI bT
b¶çNM YH tGÆ%êÉ ¶YçN mgBt#

§ bmNGoT yL¥T DRJ èC ¥ìì, Æ xêJ q¶R 25/1984
mçrT yxND DRJT ytkfIW µpL 75% kkçr wYM
k«Í DRJ tì mFrS ÆI bT SI çn yDRJ èc¶ HLWÂ x« ÆÄqf
dr© §Y ydrs bmçñi xì M mWsd xlmØI ün#

âÄþtécl b¶±R-cW gL{êL""

SI çnM âÄþT ÆLtdrgü DRJ èC ÉúÆcWN bwQtü zGtW
XNÄþÄSmrM, mdrG ÆI bT s¶çN# bâÄþtécl yts«ü Lt Lt
y¥StµkÄ XRM©äC tGÆ%êÉ mçN XNÄIÆcW I DRJ èC yo%
xm%R ïRD I B%Yv«-Yz«>NÄ yL¥T DRJ èC töÈÈ¶ xj Nsp
xúSbÄL""

bm/b=tl ytkÄwnü Lt Lt tGÆ%T

I âÄþtéCÄ yfúB xêqäC yÑÄ ¥rUgÅ

mS« TÄ mk-tLN btmlkt

68. yØÁ%L êÄ âÄþtR m/b=T bxêJ q¶R 68/1989 xNqA 7/14 mçrT
IGL âÄþtéCÄ yÉ¶B xêqäC yÑÄ ¥rUgÅ yMSKR wrqT
ymS« T# yâÄþTÄ yÉ¶B xÄÄZ ÑÄN kl¶ØC k, mlk-cW
tì ¥T UR bmtÆbR y¥ÄbR XÄ ymöÈ«R `šõnT ts_è-L""
bzþH mçrT bxgR xqF dr© yÑÄ BÝTN gMGä yMSKR wrqT
y, s_ ÷, t½bmlì Ñ b1997 XÄ b1998 ÆI ùT z« ¶ w%T 11 yGL
âÄþtéCÄ 74 yGL É¶B xêqäC yÑÄ ¥rUgÅ MSKR wrqT
s_aL""

69. bt múúY hin«- yWS_ âÄþTN I ¥« Äkr bwsdW XRM© btIYM
bL¥T DRJ èC bWS_ âÄþtRnT y, mdbü ç%t©C kmmdÆcW
böT yÑÄ BÝ-cWN b¥_ÄTÄ dr© b¥WÈT I 174 yWS_
âÄþtéC yÑÄ ¥rUgÅ XNÄþs_ xDRÜL""

70. ÆI Ñ Āācl Ñ ĀW b, «YqW m₂rT tGÆ%cWN ¥kĀwĀcWNĀ`
 `šōn→cWN mwĒ→cWN m/b→CN xQM bfqd m«N qĭ__RĀ
 KTTL b¥DrG §Y Yg¾L''' bzh rgD xNĀND yGL āĀtÉCĀ
 yÉ''B xēqĀC Ñ ĀW y, «YqWN dr© XĀ on MGÆR «BqW
 y, flgWN xgLGİ ŐT bmS«T §Y xlmçĀcWN ktgLU†
 PBrtsB QĒ→Ā Sā→ sĵqRB giĀ† bm/b→tĭbtĭĭ mW hgR xqF
 sRtōk→N ÷, t½ XytĒ% tgbĵW yĀpsĵİĵN XRM© bmWsD §Y
 Yg¾L'''
71. m/b→CN bxhīnī gĵz yGL āĀtÉCN XĀ É''B xēqĀCN Ñ ĀW
 y, «YqWN yo n-MGÆR dNB tktIW XNĀĵ, bx¥R¾Ā
 bXNGİĵZ¾ yÑ Ā on MGÆR dNB ĀzUj sĵçN# dNbi
 l, mlk→cW hūĭ XNĀps%u tdr̄ bts«W xStĀyT ĀBé bo%
 §Y kmēĭ bōT k, mlk→cW UR y¥StēwqĀ SBsÆ tdrŪL'''
 bSBsÆW wQT kÆI Ñ ĀāC yqrbīT «Ÿ, ĵūiC b¥µtT bo%
 §Y XNĀĵWL tdrŪL'''

bşĵĵL sRvĵS ¥ŋŋĀ PéG%M ytkĀwnī tGÆ%T

72. bmNGoT kFt¾ TkūrT ts_èT bxgR xqF dr© tnDæ tGÆ%ēf
 bmdrG §Y µlW ysĵĵL sRvĵS ¥ŋŋĀ PéG%M mRçĀ >§¥ xµĀ
 ym/b→tĭ WSĒēĀ WĀ Āēf hīn→ bmŸBTĀ bxm%RĀ x₂%R §Y
 ĀlWN «Nµ%Ā dµ¥ ĩñC bmft> yri M gĵz XY→N m₂rT
 Ādrg XĀ Itĭ ¥ēf IW_ (Institutional transformation) mnŋ yçnW
 PŸST >mT /1997-1999/ ST%tĵĵK XQD tzUJ è ym/b→tĭ o%
 k, mlk→cW yWu xµŞT (External Stakeholders) btgĵW y¥ŋŋĀ
 xStĀyT XNĀĵStµkL kt drg b°§ mŞW ym/b→tĭ ç%t¾
 twĀYèbT XNĀĵMDQ tdr̄ bmtGbR §Y nW'''

kST%tĵĵK XQÇ ZGJ T ĩN I ĩN# bm/b→tĭ WS_ y, ĩ†TN yx₂%R
 CGéC ImF→T y, ĀSCL yx₂%R SR>T ImzRUT XNĀĵŪL
 CGécl tft¹W bxuR gĵz WS_ (Quick Wins I) XĀ bo%Ā
 xgLGİ ŐT ¥ŋŋĀ _ĀT (BPR) ōŋŋĀ ĀlÆcWN yo% zRæC m«öM
 y, ĀSCL _ĀT ym/b→tĭ qĿF o% bçnīT yÍ YĀNŋĀLĀ Kēn āĀT
 XNĀĵhīM IÑ Ā o%W dUō bçnW bxStĀdrĀ Í YĀNS xgLGİ ŐT
 §Y tkĀWñ# YHM mŞW ç%t¾ btgĵbT ZRZR WYYT tdr̄bT
 XNĀĵDQ tdr̄ bmtGbR §Y nW''' y1997 bj T >mT XĀ yĀZnW

bj T >mT Āl ūT z« ǎ w%T yXQD xFÉ{M ¶±RT xMStN
ys|v|L sRv|S ǎǎǎ N; iS PéG%ä CN Æµtt mLkü %siN Cl ð btly
_%Z qRÆ"L""

yWu áĀt Péj KT o%ãC btmlkt#

73. yWu áĀt BéĒKT bsp|v|L sRv|S ǎǎǎ BéG%M xND xµL çñ
bwĀ xStÄDRĀ q|_R N; iS BéG%M oR ytqR™ BéĒKT nW""
BéĒKtN yǎStÆb,, o% yts«W IØÁ%L êĀ áĀtR m/b=T
b|çNM# yWu áĀt xQM GNÆ- bǎ:kL XĀ bKLL TBBr bw_nT
b|kĀwN IzRŪ ÆH¶ ybl « xmcĀ W«-ǎ ǎ XNd, çN bm-mni
yØÁ%L êĀ áĀtR m/b=T XĀ yKLL mNGo -T áĀt b|éãC
QNJ T bmF«R yqr{it BéĒKT bmçni xç%,, Ā xq%rbū kl ¶ ŪC
BéĒKèC ytly nW""

yWu áĀt Péj KT o%ãC btmlkt#

74. yWu áĀt BéĒKT bsp|v|L sRv|S ǎǎǎ BéG%M xND xµL çñ
bwĀ xStÄDRĀ q|_R N; iS BéG%M oR ytqR™ BéĒKT nW""
BéĒKtN yǎStÆb,, o% yts«W IØÁ%L êĀ áĀtR m/b=T
b|çNM# yWu áĀt xQM GNÆ- bǎ:kL XĀ bKLL TBBr bw_nT
b|kĀwN IzRŪ ÆH¶ ybl « xmcĀ W«-ǎ ǎ XNd, çN bm-mni
yØÁ%L êĀ áĀtR m/b=T XĀ yKLL mNGo -T áĀt b|éãC
QNJ T bmF«R yqr{it BéĒKT bmçni xç%,, Ā xq%rbū kl ¶ ŪC
BéĒKèC ytly nW""

75. bzpHM mçrT Béj KtĪ ĀkĀwĀcW tGÆ%T y, ktliT ĀcW:-

§ bw_nT y, ç%bT yÍ YĀNSĀ yPUēhT áĀt dr©Ā mm¶Ā
(Manual)# yNBrT xStÄDRĀ q|_R áĀt dr©Ā mm¶Ā
(Manual) XĀ yKēn= áĀt dr©Ā mm¶Ā (Manual) bXNGI |z¾
ì Nì bmQrA IØÁ%L XĀ IKLL êĀ áĀtR m/b=èC
áĀtÉC sō SL«Ā ts_è tGÆ%êf ç•L"" bxhini g|z= kF
BI W yt«qsiT Lt Lt ì KmNèC o% kǎêL -N I -N wd
xǎR¾ bmtR-M §Y Yg¾l ū""

§ y÷MpMwT (IT) áĀt# yxµÆb| (Environmental) áĀt XĀ yLt
(Fraud) áĀt dr©ãC XĀ mm¶ĀãC (Manuals) tqR[WĀ

tkLsW bxWd _ÂT sð WYYT ktdrgÆcW b°§ XNÄp[Dqll
tdRÛL"" bqËYnTM kØÁ%LÂ KLL êÂ äÄptR m/b²èC
ltWÈ«ü 71 äÄptéC yx¿LÈ®C oL«Â ts_aL"" bORB
glz²M bydr©W l, gßü äÄptéC oL«Â ts_è tGÆ%êf
XNd, çnù Y«bÝL""

§ byglz²W yØÁ%LÂ yKLL êÂ äÄptéC y, útúbT yU%o giÆx²
b¥µÿD «Ý, yLMD LWW_ kmdrgüM l²§ bWà äÄpT
zRF bxfÚ[M §Y l, ÄU_Ñ CGéC XÂ yÑ ÄWN :DgT
btmlkt byglz²W bÆl Ñ ÄãC _ÂT tµfi W«²tù XNÄpQRB
b¥DrG yU%o Wún² ts_èbT tGÆ%êf YÇÄL""

76. bx«Ý§Y bBéj Ktù x¥µ²ñT bxIM xqF dr©WN y«bq w_nT
Äl W yäÄpT dr©Â mm¶Ä tGÆ%êf b¥DrG# yØÁ%LÂ yKLL êÂ
äÄptéC m/b²→CN xQM bmgNÆT# bxÄÄpS yäÄpT tKñp÷C GN²b²
b¥S= b_# lU%o CGéC mFT¼² bm¶TÄ XRS bRS bmdUgF §Y
ytm¿rt yt«Äkr GNßinT bmF«R rgD y_§ «q» ñ xSg²aL""

77. yspvpl sRvps ¥¶¶Ä Pég%M mRçÄ >§¥ b_LqT ytrÇ yo%o
`şðãC /Æl Ñ ÄãC/ l¥F%oT btdrgW _rT bST%ot¶K XQD
ZGJT XÂ bBPR _ÂT ytútù lIW«ü kFt¾ `YL yçnüt B²T
lm= mR y5 >mT yST%ot¶K XQD ZGJTÄ yBPR _ÂT
Æl Ñ ÄãC bsÍ T b¥útF lIW«ü xUR çnW XNÄpsl ü tgbpW
XRM© twSÄ*L""

78. bsp.s.¥.P yMNs%oCW o%oãC W«²T XÄSgßü Slmçnù byw,,
k¥n²J mNT xÆ§T UR GMg¥ Xytdrg spçN# b, gßW W«²T
m¿rT y¥¶¶Ä XRM© twSÄ*L""

m/b²tN l¥«Äkr ytwsÇ XRM©ãC

79. k§Y bZRZR XNdqrbW µl út >m→T UR spnÚ™R m/b²tN
l¥«Äkr xNÄND XRM©ãC twSdêL"" knzþHM êÂ êÄãcl
ym/b²→CN XÂ yKLL äÄpT bþéãC äÄptéCN Ñ Ä l¥údG
kxyR§ND mNGoT btgß DUF bRµ→ äÄptéC ltm¿krIT
yfüB xêqht y, ÄbÝ ytL:÷ TMHRT bmk→tL §Y Yg¾liü""
bzþHM m¿rT 6 ym/b²→CN äÄptéC ftÄWN bx_Ubp hin²→

xLfW ytmçkršcW yÉ"7B xêqĭC yçni şçN 95 âĀtÉC
TMHRtĬ bmk-tL ŜY Yg¾I i'"

80. mLµM xStÄdR# GLAnTÂ t«ĀqhTN IŷSfN b, drgW
XNQSÝsª yâĀĵT tĭŷT kFt¾ DRŕ ĀšcW mçniN bmgNzB
yµĀĀ mNGoT yâĀĵT tĭŷTN Iŷ«ĀKR DUF IŷDrG
btSŷŷW mçrT yØÁ%L êĀ âĀĵtR m/bªTN XĀ hül T yKLL
mNGo -T âĀĵT m/bªèCN Āµtt Béj KT tqRÜ YÍ XNSQÝsª
j M...L'"

bzĵH mçrT yoL«Ā# y=MpWtRĀ y>kRµŕĭ mkĵĀ DUF Ādrg
şçN# yâĀĵT tĭŷtĭy, glglibT yâĀĵT mmŕĭĀ >IMxqF dr©
y«bq XNĀĵçN yŃĀ :g² bŷDrG ŜY nW'"

kzĵHM kâĀĵT tĭŷtĭ ytWĒ«i ĒI ŃĀĀC bµĀĀ giBŕT bŷDrG
LMD XNĀĵqSŃ DUF xDRÛL'"

yØÁ%L êĀ âĀĵtR m/bªTN ĀU«Ń CGÉC

81. yØÁ%L êĀ âĀĵtR m/bªT bxêJ ytĒI bTN `šõnt ImwĒT
_rT XĀdrg bĵçNM gĀ Bzi mo%T XNd, «bQbT GLI nW'"
`šõntĬ btŕĭ hinª- XNĀYwĒĀ tGĒ, N btàš hinª- XNĀĀkĀWN
µdrgüT CGÉC êĀ êĀĀclq_l ō ytmĭktĬ ĀcW'"

ysW `YL X_rT XĀ FLsT

82. m/bª- CN b1989 b{dqW xĀĵS mēQR 462 ç%t©C XNĀĵŃ, T
ytfqd bĵçNM 117 yo% mdiC bĒI ŃĀ X_rT MKNĀT Im¹fN
xLtōIM'" ysW `YL X_rT êĀW MKNĀT bgbĀ ŜY tfšgĵWN
ĒI ŃĀ IŷGBT xImŌL BŌ úYçN ĀiüTM ĒI ŃĀĀC bm/bª- CN
«Ý, LMD µµbtĭ b°š m/bªtĬ IqW bWà DRJ èCĀ
mNGo -êĒ tĭŷT bkFt¾ dmwZ Iĵq«, mŌšcW nW'" bzĵH
hinª- b1997 43# b1998 ĒI ūT z«ŕ w%T 21 bDM, 64 ĒI ŃĀĀC
m/bªtĬ mLqÝcW -WĭL'"

83. kF BI ō yt«qsWN CGR bm«niM bĵçN ImQrF XNĀĵŌL
m/bª- CN xĀĵS ydmwZ SkªL x_Nè XNĀĵfqD ĀqrbW _Āq½
bMKR bªtĬ bmdgü k_R/1995 jMé ydmwZ SkªL ŷŕŕĀ
IĵfqDI T Cš*L'" YhiN XN©ĵ ytfqdW SkªL bm/bª- CN t«Yō

bMKR b^{rt}l ytdgfWN ĀLtktl XĀ yo% mdBN úYÇN yTMHRT
 dr© m_zrT Ādrg bmçni XĀ ktfqdm kx%T >mT bŞY
 Sl çnW tgbjW yŞStµkĀ XRM© l|wsD XNd_z gÆ byg|z^W ĀúsBN
 b|çNM XSpñiN mFT¼^µ xŞgßM^µ bmçniM ydmwZ XSk^µ ù
 XNĀ|StµkL M/b^{rt}l tgbjWN XRM© XNĀ|wsD XĀúsÆI N^µ

ymzêw¶Ā xbl CGR

84. ym/b^{rt}l yo% {ÆY kkt≠W ĀR XSkĀR b_z gßi m/b^èC t²Wé
 mo%TN y_z « YQ mçni Y-wŸL^µ YñiN XN©| ÆI ùT >m-T
 zgÆCN btdUU_z XNdgl AnW\ k-H^µo 1 qN 1970 >.M j Mé
 bo% ŞY ĀI W ymzêw¶Ā xbl bwQtł bnbrW ynĀJ êU tsLé
 s|çN xñiN k28 >m-T b°Ş ynĀJ êU bkFt¾ dr© bm= m_z
 MKNĀT y-Ks| mÙÙÍ êU y= mr bmçni# kkt≠W byg|z^W
 mSÍ ÍTĀ ym/b^èC bt%q ï- mgßT UR tĀMé āĀ|téÖCNN
 km/b^T wd m/b^T xzêWé ≠_z%T xĀUC ç•L^µ
85. YHNñi CGR bm«ñiM b|çN l mQrF ymzêw¶Ā xbl ≠¶Ā k5
 >m-T bōT _Āq½yqrbĀ kz|ĀM wĀ|H byg|z^W _Āq½b≠QrB ŞY
 BNçNM yo% ^µĀĀcW ki- ï- mzêwRN k≠Y« YQ m/b^èC UR
 bx« ŸŞY Y-ĀL b_z L ÆI mdgú y_z%t¾WN ä%L bkFt¾ dr©
 y-ĀW mçniNĀ o%N bs>tł gBè l ≠kĀwN xĀUC Xyçn mMĒtN
 MKR b^{rt}l l|ĀWqW YgÆL^µ Sl çnM\ m/b^è-CN dUGä b«yqW
 m_zrT ymzêw¶Ā xbl XNĀ|wsN xbKrN XĀúsÆI N^µ

yblé CGR

86. m/b^{rt}l kFt¾ yçn yblé CGR XNĀI bT XĀ CG_zN l mwÈT xĀ|S
 PNE ≠_z%T wYM l^µŞ ymNGoT PNE ≠GBT XNĀI bT ÆI ùT
 xm-T btdUU_z ytgl^µ s|çN# MKR b^{rt}M CG_zN tgnZi
 l xSfÚ_z W xpL mFT¼^µ XNĀ|fIG y«yq b|çNM mFT¼^µ l|Āg[¶]
 xLÒIM^µ Sl çnM MKR b^{rt}l l|gĀt TkirT s_è m/b^{rt}l tlièu
 PNE XNĀ|Āg[¶]# µLçnM y%siN PNE mo%T XNĀ|CL tS≠_z ï-Ā
 bqf bjT b≠GBT rgD tgbjW DUF XNĀ|s_Ā m/b^{rt}l kCG_z
 XNĀ|ŞqQ XRM© XNĀ|wsD bDU_z XĀúsÆI N^µ

yfúB MRm% xgLGI 0T ÷R±Ê>N

y÷R±Ê>nü >S¥

87. yfúB MRm% xgLGI 0T ÷R±Ê>N bxêJ qll_R 126/1969 ytll m
s)çN# >S¥W:-

§ ymNGo T I çnü wYM bxB²³⁴W DRñcW bmNGo T I tÃzi
y¥MrÒ# y¥kÍ fÃÃ xgLGI 0T sÃ DRJ èC yãÄpT
xgLGI 0T ¥bRkT#

§ yãÄpT ÑÃ YbL_ y, ÄBRbTN zÃ mFIGÃ xgfla bzpH
rgD bxu R gþzª %úN XNDTCL k, ml k-cW m/bèC UR
bmtÆbR _rT ¥DrG#

nW'''

yO %o KNWN

88. bzpH mç rT b1997 bj T >mT bnbrW 141 ysW `YL 198 áÄpèCN
I ¥kÃwN xQi 223 áÄpèCN wYM y: QçN 112.6% I þÃ« ÅQQ C\$'L'''

áÄpT ytdrgü DRJ èC yf'wB mGI Å hinª-

89. b1997 áÄpT kt drgü 223 £'i C \$Y bts« iT yãÄpT xStÃyT
s)ttntN\ 96(43%) nqØ- yI þ bT xStÃyT (Clean)# 84(38%) k_qfT
giDI èC bStqR nqØ- yI þ bT xStÃyT (Qualified)# 35(16%)
xÌ M ImWsD XNd¥YòL xStÃyT yts« bT (Disclaimer) XÃ
3(1%) tqÆYnT y, ÃúÈ xStÃyT (Adverse) yts« ÆcW çnW
tg'ýtêL'''

yÍ YÃNS XNOSÝsª

90. ÷R±Ê>nü b1997 bj T >mT BR 4,876,210 kãÄpT o%o gþI I ¥GBT
xQi BR 5,843,988 gþI b¥SgßT# XNÃþhiM BR 4,683,244 wÃ
I ¥DrG xQi BR 4,790,347 wÃ b¥DrG BR 1,053,641 TRF
I þÃg' C\$'L'''

÷R±Ê>nü ÆµýÄcW áÄpèC y-t x« Ý\$Y CGéC

91. ÷R±Ê>nü ÆµýÄcW áÄpèC y-t x« Ý\$Y CGéC bRµ- s)çnü btly
_%Z bqrBW zgÆ bZRZR yt« qsi b)çNM êÃ êÃãc#

§ Bziācll yLŸT DRJ èC bo R>T t« Nè tGÆ%êf yçn « Nµ%
yWS_ qll__RÂ tSŸ, yf"ŸB xÃÃZ mmŸlĀ yl ŸšcW mçniĀ
ÃšcW bĵñ, M bx_Ubĵ ħinŸ- bo % §Y xl mēl i#

§ yDRJ èC ybšY `šōāC XĀ ymNGoT LŸT DRJ èC
tōÈÈŸ Āl oLĒN bWu āĀĵtéc b, s«i yŸŸŸĀ |úí C
mçrT tgbĵWN XRM© xlmWsĀcW#

§ xNĀND DRJ èC éúÆcWN bwQtĵ xlmZU-cWĀ XNĀĵzgiM
y, drgW GōT y, flgWN ĀHL xl mçni#

ĀcW""

y÷R+Ē>nĵ >bYT CGÉC

92. DRJ tĵ ktĵ ĵ mbT >šŸāC xNÇ yāĀĵT Ń Ā YbL_ y, ĀBRbTN
zĀ mfiGĀ hgŸa bĵĵH rgD %úN XNDTCL _rT ŸDrG mçni
bĵ-wQM\ IĀI Ń ĀāC SL«Ā qdM Āl iŸT >mŸT ĀgŸ ynbrW
ygNzB DUF = Rī ml r«i bĵĵH bkiL y, «bQbTN DRŸ ĪĵĀbrKT
xLŌIM""

93. bl ŸSM bkiL DRJ tĵ k, ĀgBW xnSt¾ gbĵ ygNzB DUF bŸDrG
btL: ÷ TMHRT ĀStŸ%cW ĀI Ń ĀāC I o%cW b, kfiW
tmÈÈŸ ĀLçn dmwZ MKNĀT o%cWN Xyl qqĵ bšq dmwZ
bGL DRJ èC Sl, q«, DRJ tĵ kFt¾ ysl «n ĀI Ń Ā X_rT
xU_äŸL"" YHN CGR bŸŸIL DRJ tĵ y, «ĀkRbT mNgD ĪŸfiG
YgÆL""

Ÿ«ŸĪĀ#

94. kzĵH bšY yØÁ%L éĀ āĀĵtR m/bŸT b1997 bj T >mT
ĀkĀwĀcWN āĀĵtéc éĀ éĀ GŸèC# bmNGoT Í YĀNS xStĀdr
WS_ yŸŸTN CGÉC# TkŵrT ĪŸšÉcW y, gbi ħinŸ- āC# m/bŸtĵ
bxħini gĵz Āl bTN ;bYT CGÉC XĀ yāĀĵT xgLGĪ ŌT DRJ T
yo % XNOSŸs ħinŸ- bxu, ĪŸQrB tāk...L"" MKR bŸtĵ b7
_%Z yqrbĪTN sō ŸĵŸRT bZRZR mRMé xSfšgĵWN XRM©
XNĀĵwsD# XNĀĵħiM bPG bts«W t«ĀqĵTN yŸSfN tGĒRĀ
`šōnT mçrT bmNGoT xwŸqR bydr©W b, gbi xµšT
t«ĀqĵT XNĀĵrUg_ xSfšgĵWN ybšY KTTLĀ qll__R XNĀĀdRG
SĀúSB# bĵĵH rgD yMKR bŸtĵ ybj TĀ Í YĀNS giĀxC Ī, ÷, t½

YHN b¥Sf[M rgD t«ÂKé XNÄpNqúqS# btIYM bxhñiù gþzª
yhg¶tñ yxMST >mT ST%t¶p XQD xfÚ[M bmk-tLÂ DHnTN
ImQrF b, drgW _rT WS_# ymNGoT gbþN bxGÆbiÂ bÑIi
msBsbüN# ybj T wÂ bqkÆÂ bTKKL mf[ÑNÂ qLF bçni
yL¥T Béj KèCÂ BéG%äC xfÉ{M qLËÍ# xp÷ñ, ÆêÄ
W«ª¥ mçÂcWN b¥rUg_ rgD IMKR b*tü kFt¾ m¶¶Ä çñ
XNÄpÄgl GL yØÁ%L êÄ áÄtR mo¶Ä b*TN bDRJ -êf xì M#
bsl «n ysW `YL XÂ bq¶¶qß XNÄpÄ«ÂKR bxANâT XÄúsBhi
¶±Rt¶ bzhü x«ÝL§I hi”

bm= r¶M yMKR b*tü xfgüÆ>æC# ytlÄt ì, ÷, tæC XÄ m§
xÆ§T b_äÂ SI xÄmËChir¶ kLB xmsGÄI hi”